

Danmarks Miljøundersøgelser
Miljøministeriet

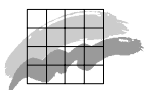
Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2003/04 i Danmark

Wing survey from the 2003/04 hunting season in Denmark

Faglig rapport fra DMU, nr. 504

[Tom side]

Danmarks Miljøundersøgelser
Miljøministeriet

Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2003/04 i Danmark

Wing survey from the 2003/04 hunting season in
Denmark

*Faglig rapport fra DMU, nr. 504
2004*

Ib Clausager

Datablad

Titel:	Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2003/04 i Danmark
Undertitel:	Wing survey from the 2003/04 hunting season in Denmark
Forfatter:	Ib Clausager
Afdeling:	Afdeling for Vildtbiologi og Biodiversitet
Serietitel og nummer:	Faglig rapport fra DMU nr. 504
Udgiver:	Danmarks Miljøundersøgelser© Miljøministeriet
URL:	www.dmu.dk
Udgivelsestidspunkt:	August 2004
Redaktør:	Jan Bertelsen
Faglig kommentering:	Johnny Kahlert
Finansiell støtte:	Ingen ekstern finansiering
Bedes citeret:	Clausager, I. 2004: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2003/04 i Danmark. Wing survey from the 2003/04 hunting season in Denmark. Danmarks Miljøundersøgelser. 70 s. - Faglig rapport fra DMU, nr. 504.
	Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse.
Sammenfatning:	Undersøgelse af 19.192 vinger, som DMU, Kalø, modtog fra jagtsæsonen 2003/04 fra 639 jægere, viste, at ynglesæsonen 2003 var under gennemsnittet for 11 af 29 arter og over middel for fire arter. For de resterende 14 arter var antal indkomne vinger for lille til, at yngleresultatet kunne vurderes. Ederfuglens yngleresultat i 2003 var et af de dårligste i de 22 år, vingeindsamlingen har fundet sted. De indsendte vinger danner grundlag for dels en præsentation af den geografiske og tidsmæssige fordeling af jagtudbyttet af de 29 undersøgte arter, dels beregning af det totale årlige jagtudbytte af de enkelte arter på landsplan. Genmængde af det årlige udbytte gennem de seneste årtier viser, at udbyttet af gråand, gæs og skovsneppe er steget, mens det for alle dykandearter, bekkasiner, måger og blishøns har været faldende. For pibeand og krikand har udbyttet ligget på nogenlunde samme niveau gennem hele perioden.
Layout:	Helle Klareskov
Korrektur:	Else-Marie Nielsen
Forsidetegning:	Jeppe Ebdrup
ISBN:	87-7772-825-4
ISSN (trykt):	0905-815X
ISSN (elektronisk):	1600-0048
Papirkvalitet:	Cyclus Print
Tryk:	Schultz Grafisk Miljøcertificeret (ISO 14001) og kvalitetscertificeret (ISO 9002)
Sideantal:	70
Oplag:	900
Pris:	kr. 60,- (inkl. 25% moms, ekskl. forsendelse)
Internet-version:	Rapporten kan også findes som pdf-fil på DMUs hjemmeside. http://www.dmu.dk/1_viden/2_publicationer/3_fagrapporter/rapporter/504.pdf
Købes hos:	Miljøministeriet Frontlinien Rentemestervej 8 2400 København NV Tlf.: 7012 0211 frontlinien@frontlinien.dk www.frontlinien.dk

Indhold

Resumé 5

English summary 9

1 Indledning 13

2 Materiale og metoder 15

3 Resultater 21

3.1 Ænder - Ducks 21

- 3.1.1 Gråand *Anas platyrhynchos* 21
- 3.1.2 Spidsand *Anas acuta* 23
- 3.1.3 Knarand *Anas strepera* 25
- 3.1.4 Pibeand *Anas penelope* 26
- 3.1.5 Skeand *Anas clypeata* 27
- 3.1.6 Krikand *Anas crecca* 28
- 3.1.7 Atlingand *Anas querquedula* 30
- 3.1.8 Ederfugl *Somateria mollissima* 30
- 3.1.9 Sortand *Melanitta nigra* 33
- 3.1.10 Fløjlsand *Melanitta fusca* 34
- 3.1.11 Havlit *Clangula hyemalis* 34
- 3.1.12 Hvinand *Bucephala clangula* 36
- 3.1.13 Taffeland *Aythya ferina* 38
- 3.1.14 Bjergand *Aythya marila* 38
- 3.1.15 Troidand *Aythya fuligula* 38
- 3.1.16 Stor skallesluger *Mergus merganser* 40
- 3.1.17 Toppet skallesluger *Mergus serrator* 40

3.2 Blishøne *Fulica atra* - Coot 41

3.3 Gæs - Geese 42

- 3.3.1 Grågås *Anser anser* 42
- 3.3.2 Sædgås *Anser fabalis* 44
- 3.3.3 Kortnæbbet gås *Anser brachyrhynchus* 45
- 3.3.4 Blisgås *Anser albifrons* 45
- 3.3.5 Canadagås *Branta canadensis* 46

3.4 Vadefugle - Waders 47

- 3.4.1 Dobbeltbekkasin *Gallinago gallinago* 47
- 3.4.2 Enkeltbekkasin *Lymnocyptes minimus* 48
- 3.4.3 Skovsneppe *Scolopax rusticola* 49

3.5 Måger - Gulls 50

- 3.5.1 Sølvmåge *Larus argentatus* 50
- 3.5.2 Svartbag *Larus marinus* 52
- 3.5.3 Sildemåge *Larus fuscus* 52

4 Jagtformer 53

4.1 Jagt på svømmeænder 53

4.2 Jagt på dykænder 54

4.3 Jagt på andre arter 55

5 Vurdering af jagtsæsonen 2003/04 57

6 Jagtudbyttets størrelse 59

6.1 Jagtudbyttet i sæsonen 2002/03 59

6.2 Jagtudbyttets udvikling i de senere årtier 61

6.2.1 Svømmeænder 61

6.2.2 Dykænder 61

6.2.3 Gæs 65

6.2.4 Bekkasiner 65

6.2.5 Skovsneppe 66

6.2.6 Måger 66

6.2.7 Blishøne 67

7 Referencer 69

Danmarks Miljøundersøgelser

Faglige rapporter fra DMU/NERI Technical Reports

Resumé

Fra jagtsæsonen 2003/04 indsendte 639 jægere i alt 19.192 vinger til DMU, Kalø. Det var 8.741 flere vinger end i jagtsæsonen 2002/03, og antallet af jægere, der sendte vinger ind, steg med 198 personer.

Der blev indsendt 15.480 andevinger, hvoraf de 11.843 kom fra svømmeænder og 3.637 fra dykænder. Fra blishøns indkom 190 vinger, fra gæs 1.934, fra vadefugle 1.347 og fra måger 241.

Der blev registreret fremgang i antal indsendte vinger for 24 af de 29 undersøgte arter og tilbagegang for fem i forhold til jagtsæsonen 2002/03. De største fremgange blandt ænder blev registreret for krikand, hvoraf antallet af vinger steg med 2.900 (138%), for gråand med 1.389 (47%), for pibeand med 1.395 (186%) og for ederfugl med 683 (40%). Blandt gæssene var antallet af indkomne vinger fra Canadagæs mere end 20 gange større sammenlignet med den foregående jagtsæson, og for grågås fem gange større. Disse store fremgange for især krikand, grågås og Canadagås var forårsaget af bl.a. en aftale med en enkelt vildt-handler om at sende vinger til Kalø. Tilbagegangene for de resterende fem arter var antalsmæssigt små.

For 11 arter var ynglesæsonen i 2003 under gennemsnittet for tidligere år, for fire arter over gennemsnittet. For ederfugl var yngleresultatet i 2003 et af de dårligste i de 22 år, vingeindsamlingen har været udført.

Oplysninger om nedlæggelsesdatoer for de fugle, hvorfra der er indsendt vinger, er anvendt til at belyse jagtudbyttets tidsmæssige fordeling gennem jagtsæsonen, og den køns- og aldersmæssige fordeling af vingerne er anvendt til at belyse jagtudbyttets sammensætning gennem jagtsæsonen dels af unge og gamle fugle, dels af hanner og hunner. De tidsmæssige fordelinger viste, at næsten alle arter blev nedlagt senere i jagtsæsonen 2003/04 end i de foregående jagtsæsoner.

De indsendte oplysninger om anvendte jagtformer viste, at 91% af både pibeænder og krikænder blev nedlagt ved trækjagt, især under aften- og morgentræk. Af pibeand blev en tredjedel af de fugle, der blev skudt på morgentræk, nedlagt fra skydepram. Af gråand blev 84% nedlagt ved trækjagt og 8% på opfløj.

Lokkefugle anvendtes overvejende i forbindelse med morgentrækjagt, og 70% af pibeænderne og 53% af krikænderne blev nedlagt ved brug af lokkefugle under morgentrækjagt. På aftenræk blev 36% af pibeænderne og 16% af krikænderne skudt for lokkefugle.

Blandt dykandearterne blev 97% af hvinænderne skudt på træk med morgentræk (82%) som den dominerende jagtform. Næsten alle (99%) de hvinænder, der blev skudt på morgentræk, blev nedlagt ved brug af lokkefugle, og to tredjedele blev skudt fra skydepram. Af ederfuglene blev 19% skudt på træk og 71% ved jagt fra motorbåd eller -pram.

Blandt gæssene blev 63% nedlagt på morgentræk, 19% på aftenræk og 12% på dagtræk.

Blandt vadefuglearterne blev 39% af dobbeltbekkasinerne nedlagt i forbindelse med trækjagt, og 57% ved at jæger eller hund lattede fuglene. Af skovsneppe blev 65% skudt 'for stående/stødende hund' og 24% på klapjagter. At 65% af skovsnepperne skulle være nedlagt 'for stående/stødende hund' anses for urealistisk, og vingematerialet synes for denne art ikke at være repræsentativt med hensyn til at belyse de anvendte jagtformer.

Blandt mågearterne blev 52% af fuglene nedlagt på træk, og 30% fra motorbåd.

Jagtudbyttets størrelse af de enkelte arter i 2002/03-sæsonen er beregnet ved at kombinere oplysninger fra vildtudbyttestatistikken med resultater fra vingeindsamlingen.

Blandt 'Andre svømmeænder' faldt udbyttet i jagtsæsonen 2002/03 i forhold til den foregående jagtsæson med 20.300 til 108.300 fugle. Nedgangen kan især tilskrives udbyttet af pibeand, der faldt med 22.200 fugle i forhold til året før.

Blandt dykænderne faldt jagtudbyttet af ederfugl fra 77.100 i jagtsæsonen 2001/02 til 76.100 i jagtsæsonen 2002/03. Udbyttet af 'Andre dykænder' faldt med 1.200 til i alt 31.000 fugle. Blandt disse var udbyttet af hvinand 5.400 fugle mindre end i den foregående jagtsæson, mens udbytte af sortand, havlit og stor skallesluger var større end året før.

Antallet af nedlagte gæs var med en stigning fra 2001/02 til 2002/03 på 2.500 fugle til i alt 24.500 det højeste gæseudbytte i vildtudbyttestatistikens 62-årige levetid. Det har ikke været muligt at beregne udbyttet af de enkelte gæsearter på basis af det relativt beskedne antal indkomne vinger, men grågåsen udgør størstedelen (formodentlig ca. to tredjedele) af gæseudbyttet.

Udbyttet af dobbeltbekkasin faldt fra 2001/02 til 2002/03 med 2.000 til 17.200, mens der blev nedlagt 2.000 enkeltbekkasiner. Udbyttet af skovsneppe på 37.700 fugle i jagtsæsonen 2002/03 var som de to foregående år rekordagtigt stort, selv om yngleresultatet i 2002 var det dårligste i de sidste 33 år. Udbytte af sølvmåge og svartbag var henholdsvis 19.200 og 9.000 i 2002/03.

Det årlige udbytte af gråand, pibeand og krikand har været stabilt eller stigende gennem perioden 1969-1995, mens det har været faldende for spidsand, skeand og atlingand. For de to sidstnævnte arter er udbyttet blevet halveret i den angivne periode.

Blandt dykænderne har det årlige udbytte i perioden 1966/67-2002/03 været faldende for alle arter. Mest markant har nedgangen været for troldand, som i begyndelsen af perioden blev nedlagt i antal af 30.000-40.000 fugle faldende til under 4.000 i de seneste seks jagtsæsoner. Også for de øvrige dykandearter er udbytte faldet betydeligt gennem den angivne periode. Nedgangen i udbyttetallene synes for de fleste dykandearter til dels at være forårsaget af ændrede jagttraditioner og indskrænkninger i selve jagtudøvelsen, men det er sandsynligt, at bestandsnedgange og/eller ændringer i vinterudbredelsen for nogle af

arterne også har indvirket på udbyttets størrelse. For ederfugl er der de seneste år således registreret et markant fald i den danske vinterbestand.

Udbyttet af gæs har været jævnt stigende siden 1972, og det er tredoblet i den forløbne 30-årige periode. Bekkasinudbyttet er faldet fra 70.000-80.000 i slutningen af 1960erne og begyndelsen af 1970erne til ca. 25.000 i midten af 1980erne, og til omkring 20.000 midt i 1990erne, og det har ligget på dette niveau lige siden. Dobbeltbekkasin udgør 90% af det samlede bekkasinudbytte og enkeltbekkasin de resterende 10%. Udbyttet af skovsneppe har vist en jævn stigning siden 1972 med en kraftigere vækst de seneste tre år.

Udbyttet af måger har været faldende fra mere end 200.000 i midten af 1970erne til 30.000 i begyndelsen af 2000-tallet. Også for blishøne har der været et fald i udbyttet fra mere end 100.000 i 1970erne til 15.000-20.000 i 1990erne og begyndelsen af 2000-tallet.

[Tom side]

English summary

In the Danish wing survey for the 2003/04 hunting season, which was carried out by the NERI Department of Wildlife Ecology and Biodiversity, Kalø, a grand total of 19,192 wings was received from 639 contributors. The number of wings increased by 8,741 wings and the number of contributors by 198 compared to the 2002/03 hunting season.

Ducks were represented by 15,480 wings of which 11,843 derived from dabbling ducks and 3,637 from diving ducks and mergansers. A total of 190 wings was collected from coot, 1,934 from geese, 1,347 from waders and 241 from gulls.

The number of wings received increased for 24 of the 29 species investigated compared to the previous hunting season. The largest increases were observed amongst teal with 2,900 wings (+138%), mallard with 1,389 (+47%), wigeon with 1,395 (186%) and eider with 683 (+40%). Amongst the geese the number of wings was more than 20 times higher for Canada goose and five times higher for greylag goose compared to the previous hunting season. For the remaining five species only minor decreases in the number of wings were observed.

For species of which enough wings were received to assess the breeding success in 2003, it was demonstrated that 11 species had a breeding season below average and four species had a breeding season above average of the previous seasons. For eider the breeding result in 2003 was the most poor recorded during the 22 years that the wing survey has taken place.

Based on information about the precise shooting sites and dates, maps of the geographical distribution and figures of the temporal distribution are presented in the species sections. Furthermore the sex and age composition of the bag during the hunting season is described.

The temporal distributions of the wings demonstrated that most species were bagged later in the hunting season than in the previous seasons.

Information on hunting methods used showed that 91% of the wigeons and teals were bagged during flight hunting, especially during late evening and early morning flights. Nearly two thirds of the early morning wigeon bag was taken from punts. Of the mallards 84% were taken in flight hunting, and 8% were flushed birds.

Decoy birds were most frequently used during early morning flight hunting. Thus, 70% of wigeons and 53% of teals were obtained using decoy birds. During late evening flight, only 36% of wigeons and 16% of mallards were bagged using decoys.

Amongst the diving ducks, 97% of goldeneyes were shot in flight hunting with early morning flight hunting being the predominant method used (82%). Nearly all goldeneyes bagged during early morning flight were obtained using decoy birds, and two thirds were shot from punts.

Of the eider 19% were shot in flight hunting, and 71% from small, medium-sized and large motor boats.

Amongst the geese, 63% were bagged during early morning flight, 19% during late evening flight and 12% during day flight.

Amongst the waders, 39% of the common snipes were bagged in flight hunting and 57% by use of pointers flushing the birds. Amongst the woodcocks, 65% were bagged by use of pointers and 24% by hunting with beaters.

Amongst the gulls, 52% were shot during flight hunting and 30% from small, medium-sized and large motor boats.

For the 29 species included in the wing survey the total bag for the 2002/03 season was calculated based on information from the official bag statistics and the species composition obtained in the wing survey of the same season.

The bag of the group 'Other dabbling ducks' decreased from 128,600 birds in 2001/02 to 108,300 in 2002/03. The decrease was ascribed especially to wigeon of which the bag dropped by 22,200 individuals.

Amongst the diving ducks the eider bag decreased by 1,000 birds to 76,100 in 2002/03. The total bag of the group 'Other diving ducks' decreased by 1,200 to 31,000 in 2002/03. Amongst these species the goldeneye bag dropped by 5,400 birds, whereas the bags of common scoter, long-tailed duck and goosander increased by 1,300, 2,700 and 600, respectively.

In 2002/03 the total bag of the group 'Geese' was 24,500 specimens, the highest number ever recorded. Due to the few goose wings received it was not possible to calculate the bag of the specific species included in the group. However, the greylag goose constituted the vast majority (probably about two thirds) of the 'Geese' bag.

The bag of the common snipe decreased by 2,000 to a total of 17,200 specimens, and the bag of Jack snipe was 2,000 birds which was the same as in the 2001/02 hunting season. The woodcock bag was 37,700 individuals in 2002/03 and thus the third highest ever recorded, and this happened even though the breeding result in 2002 was the poorest one recorded in the past 33 years. Amongst the gulls, herring gull was most frequently bagged (19,200) followed by greater black-backed gull (9,000).

The annual bag of the dabbling duck species, which has been calculated since the late 1960s, showed a stable or increasing trend for all species except for pintail, shoveler and garganey. The bag of the two last mentioned species has decreased by one half or more over the last 30 years.

Amongst the diving ducks the annual bag decreased for all species during 1966/67-2002/03. The decrease has been most pronounced for tufted duck of which the bag has dropped from a number of 30,000-40,000 birds in the late 1960s and early 1970s to less than 4,000 in the last six

seasons. Also for the other diving ducks and mergansers the decrease in the bag has been marked. This seems to some degree to have been caused by changes in both hunting traditions and restrictions on the applied hunting methods. However, it cannot be ruled out that decreases in the overall populations or changes in the winter distributions for some species may have impacted the bag size. For the eider a significant decrease in the late 1990s and the early 2000s in the Danish winter population has been documented.

The annual bag of geese has been steadily increasing since 1972.

The annual bag of snipes has decreased from 70,000-80,000 birds since the late 1960s and early 1970s to 25,000 specimens in the mid 1980s and further to 20,000 in the mid 1990s at which level it has stabilised. The common snipe constitutes 90% and the Jack snipe 10% of the total snipe bag. The woodcock bag has been steadily increasing since 1972.

The annual bag of gulls has decreased from more than 200,000 birds in the mid-1970s to 30,000 in the beginning of the 21st century. Also the annual coot bag has dropped from more than 100,000 specimens in the 1970s to 15,000-20,000 in the beginning of the 21st century.

[Tom side]

1 Indledning

Den danske vildtudbyttestatistik giver oplysning om størrelsen af det årlige jagtudbytte af de forskellige vildtarter, og de seneste publicerede resultater er fra jagtsæsonen 2002/03 (Asferg 2004). Af praktiske årsager er flere af de jagtbare fuglearter samlet i grupper i statistikken, som dermed udelukkende indeholder oplysning om det samlede udbyttes størrelse for disse samlegrupper, og altså ikke for de enkelte arter.

For at tilvejebringe et bedre kendskab til en række af de enkelte fuglearters jagtlige betydning blev indsamling af vinger fra nedlagte vadefugle påbegyndt i 1979. Indsamlingen blev i 1982 udvidet til også at omfatte vinger fra ænder, og i henholdsvis 1983 og 1985 blev gæs samt måger og blishøns inkluderet. Fra 1992 er indsamlingen suppleret med oplysning om, hvilke jagtformer jægerne benytter i forbindelse med nedlægelse af fuglene.

Vingeindsamlingen er baseret på frivillig deltagelse, og jægerne bliver gjort bekendt med undersøgelsen og opfordret til at deltage i vingeindsamlingen gennem omtale i jagtblade, i Skov- og Naturstyrelsens 'Vildt-information', i dagspressen, i lokalradioer, i nyhedsbreve, via Internet-adressen:

<http://vinger.dmu.dk>

samt i en årlig rapport, der bringer resultatet af indsamlingen. Endvidere foranledigede Danmarks Jægerforbund, at der fra begyndelsen af oktober 2003 blev indsendt vinger fra fugle, indsamlet af en sjællandsk vildthandler.

De jægere, der ønsker at bidrage til indsamlingen, får tilsendt specialkupper og en vejledning med retningslinier for, hvordan vingerne ønskes indsendt.

I jagtsæsonen 2003/04 omfattede vingeindsamlingen 29 jagtbare arter, hvoraf de 28 var knyttet til vådområder og havet; den sidste var skovsnepe.

Blandt de 29 arter har gråand, ederfugl, blishøne og skovsnepe selvstændige rubrikker i den officielle vildtudbyttetstatistik, mens de resterende 25 arter er samlet i følgende fem grupper:

Andre svømmeænder:	spidsand, knarand, pibeand, skeand, krikand, atlingand.
Andre dykænder:	sortand, fløjsand, havlit, hvinand, taffeland, bjergand, troldand, stor skallesluger, toppet skallesluger.
Gæs:	grågås, sædgås, kortnæbbet gås, blisgås, canadagås.
Bekkasiner:	dobbeltbekkasin, enkeltbekkasin.
Måger:	sølvmåge, svartbag, sildemåge.

De resultater der opnås ved vingeindsamlingen, supplerer de oplysninger om jagtudbyttet, som tilvejebringes via vildtudbyttestatistikken (se f. eks. Asferg 2004). De enkelte arters andele af det totale antal indsendte vinger giver f.eks. oplysninger om arternes jagtlige betydning. De indsendte vinger er vedlagt oplysning om dato og lokalitet for nedlæggelsen, så de tillige giver viden om, hvornår og hvor i landet fuglene er nedlagt. Ud fra kendetegn på vingerne kan fuglenes køn og alder bestemmes, og disse informationer bruges til dels at belyse sammensætningen i køns- og aldersgrupper af jagtudbytterne af de enkelte arter, dels deres yngleresultat.

Der rettes en varm tak til de jægere, som har bidraget med vinger. Uden deres samarbejde og interesse for undersøgelsen havde projektet ikke kunnet gennemføres. Der rettes også en varm tak til Danmarks Jægerforbund og Korsholm A/S for sponsoratet af 'Vingelotteriet', som de jægere, der har sendt vinger til Kalø, automatisk deltager i.

2 Materiale og metoder

Fra jagtsæsonen 2003/04 blev der i alt indsendt 19.192 vinger (Tabel 1). Det var 8.741 flere end i den foregående sæson. Da 3.021 af vingerne kom fra en sjællandsk vildthandler, som først i begyndelsen af oktober 2003 begyndte at sende vinger ind, blev den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger for bl.a. krikand og grågås forrykket, fordi disse arter nedlægges i stort antal i september. Dette er omtalt nærmere under de respektive arter.

I indsamlingen medvirkede i alt 639 jægere. Det var 198 flere end året før. Af de 639 jægere havde 344 også sendt vinger ind i tidligere jagtsæsoner. Den geografiske fordeling af de medvirkende jægers bopæl fremgår af Figur 1. I jagtsæsonen 2003/04 kom 295 nye jægere med i indsamlingen, mens 158 af de jægere, der indsendte vinger i jagtsæsonen 2002/03, ophørte med at gøre det i jagtsæsonen 2003/04. Det registrerede antal jægere, der sendte vinger ind, er et minimumstal, da nogle jægere, ligesom den omtalte vildthandler, sendte vinger ind fra fugle, der var nedlagt af jægerkammerater.

Denne rapport omfatter de 29 arter, af hvilke der blev indsamlet vinger i jagtsæsonen 2003/04. I afsnittene for de enkelte arter er der i venstre margen angivet en række nøgletal. De angiver antal inden for følgende kategorier:

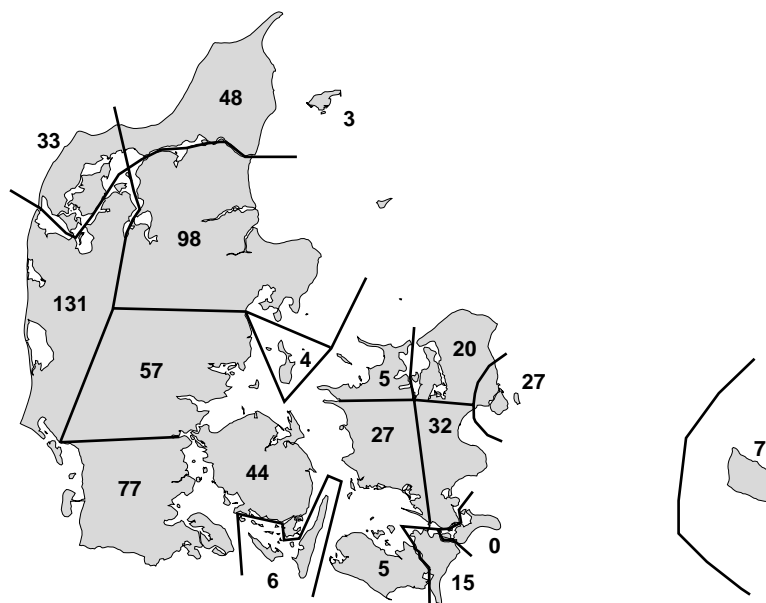
N: Antal indsendte vinger - *Number of wings received*

A: Antal gamle hanner - *Number of adult males*

B: Antal gamle hunner - *Number of adult females*

C: Antal unge hanner - *Number of juvenile males*

D: Antal unge hunner - *Number of juvenile females*

Figur 1. Bopælsfordeling af de 639 jægere der i jagtsæsonen 2003/04 sendte vinger ind til vingeundersøgelsen.
Distribution of domiciles of 639 wing-contributors during the 2003/04 hunting season.

Tabel 1. Antal vinger indsendt fra jagtsæsonerne 2002/03 og 2003/04.
Number of wings received from the 2002/03 and 2003/04 hunting seasons.

Art - Species		Antal vinger - No. of wings	
		2002/2003	2003/2004
<i>Svømmeænder - Dabbling ducks</i>			
Gråand	<i>Anas platyrhynchos</i>	2.987	4.376
Spidsand	<i>Anas acuta</i>	143	205
Knarand	<i>Anas strepera</i>	16	24
Pibeand	<i>Anas penelope</i>	751	2.146
Skeand	<i>Anas clypeata</i>	42	89
Krikand	<i>Anas crecca</i>	2.094	4.994
Atlingand	<i>Anas querquedula</i>	3	9
Svømmeænder i alt <i>Total dabbling ducks</i>		6.036	11.843
<i>Dykænder - Diving ducks</i>			
Ederfugl	<i>Somateria mollissima</i>	1.696	2.379
Sortand	<i>Melanitta nigra</i>	64	128
Fløjsand	<i>Melanitta fusca</i>	23	43
Havlit	<i>Clangula hyemalis</i>	101	167
Hvinand	<i>Bucephala clangula</i>	354	562
Taffeland	<i>Aythya ferina</i>	28	58
Bjergand	<i>Aythya marila</i>	7	8
Troldand	<i>Aythya fuligula</i>	67	163
Stor skallesluger	<i>Mergus merganser</i>	42	49
Toppet skallesluger	<i>Mergus serrator</i>	55	80
Dykænder & skalleslugere i alt <i>Total diving ducks & mergansers</i>		2.437	3.637
Blishøne - Coot	<i>Fulica atra</i>	199	190
<i>Gæs - Geese</i>			
Grågås	<i>Anser anser</i>	162	859
Sædgås	<i>Anser fabalis</i>	10	135
Kortnæbbet gås	<i>Anser brachyrhynchus</i>	58	80
Blisgås	<i>Anser albifrons</i>	13	18
Canadagås	<i>Branta canadensis</i>	39	842
Gæs i alt <i>Total geese</i>		282	1.934
<i>Vadefugle - Waders</i>			
Dobbeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>	421	515
Enkeltbekkasin	<i>Lymnocyptes minimus</i>	60	38
Skovsneppe	<i>Scolopax rusticola</i>	825	794
Vadefugle i alt <i>Total waders</i>		1.306	1.347
<i>Måger - Gulls</i>			
Sølvmåge	<i>Larus argentatus</i>	136	197
Svartbag	<i>Larus marinus</i>	53	43
Sildemåge	<i>Larus fuscus</i>	2	1
Måger i alt <i>Total gulls</i>		191	241
Alle arter i alt <i>Total all species</i>		10.451	19.192

E: Antal gamle fugle - *Number of adult birds*
F: Antal ungfugle - *Number of juvenile birds*
G: Antal ubestemte - *Number of unaged or unsexed birds*
R: Antal ungfugle pr. gammel hun - *Number of juveniles per adult female*
S: Antal ungfugle pr. gammel fugl - *Number of juveniles per adult bird.*

For ænder er årets yngleresultat udtrykt som antal ungfugle pr. gammel hun, da det er muligt på grundlag af vingernes udseende at bestemme både fuglenes køn og alder. For de øvrige arter (blishøne, gæs, vadefugle og måger) er yngleresultatet angivet som antal ungfugle pr. gammel fugl, fordi det ud fra vingernes udseende for disse arter udelukkende er muligt at bestemme fuglenes alder.

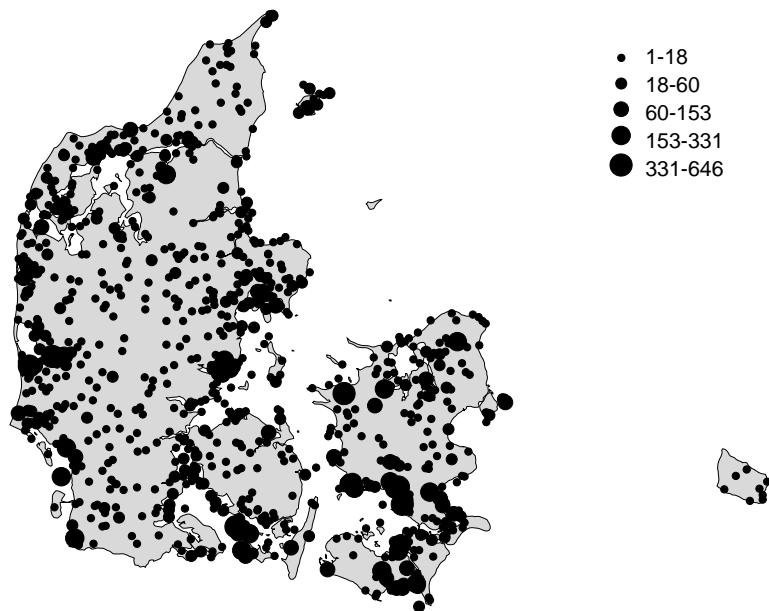
De anførte værdier for antal ungfugle pr. gammel hun/fugl kan ikke anvendes som et direkte udtryk for yngleresultatet, men de kan anvendes som indekstal der kan bruges til at sammenligne yngleresultaterne fra år til år. At yngleresultaterne udtrykkes som indekstal, skyldes at ungfugle generelt er lettere at nedlægge end gamle fugle, og deres andele i jagtudbyttet vil derfor oftest være forholdsvis større end deres andele rent faktisk har været i bestanden. Yngleresultaterne sammenlignes med tidligere års resultater (Clausager 1987-2000a, 2001-2003) og beskrives i forhold til disse ved følgende relative betegnelser:

over middel (over gennemsnit):	indekset for yngleresultatet er større end gennemsnitsindekset for de år, hvor der er indsamlet vinger af den respektive art;
middel (gennemsnit):	indekset for yngleresultatet er på niveau med gennemsnitsindekset for de år, hvor der er indsamlet vinger af den respektive art;
under middel (under gennemsnit):	indekset for yngleresultatet er mindre end gennemsnitsindekset for de år, hvor der er indsamlet vinger af den respektive art.

Nogle af de indsendte vinger har ikke været forsynet med nøjagtige oplysninger om, hvor i landet eller hvornår i jagtsæsonen fuglene er nedlagt. Disse vinger indgår derfor ikke i analyserne af de geografiske og tidsmæssige fordelinger for de enkelte arter. Det betyder, at det antal, der er angivet i figurteksterne kan afvige fra det totale antal vinger, der er indsendt af den pågældende art.

For de arter, hvoraf der er indsendt mere end 100 vinger, præsenteres i artsafsnittene kort, som viser den geografiske fordeling af vingerne. Frem til og med jagtsæsonen 1999/2000 blev vingerne henført til et kvadrat på 25 x 25 km, men fra jagtsæsonen 2000/01 er de præcise lokaliteter for fuglenes nedlæggelsessteder angivet (Fig. 2). I nogle tilfælde refererer jægerne med de oplyste lokaliteter på havet til større områder som f.eks. Århus Bugt. I disse tilfælde er lokaliteten placeret i det angivne områdes centrum.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger er præsenteret i artsafsnittene for de arter, hvoraf der er indkommet mindst 100 vinger. Den tidsmæssige fordeling sammenlignes med gennemsnittet af de tidli-

Figur 2. Nedlæggelseslokaliteter og antal indsendte vinger fra de enkelte lokaliteter i jagtsæsonen 2003/04.
Shooting sites for birds and number of wings from the specific sites sent in during the hunting season 2003/04.

gere års fordeling, og der er for dette gennemsnit tillige beregnet konfidensintervaller på 95%'s niveau. Hvis udbytteandelen for en delperiode således ligger uden for gennemsnitskurvens konfidensinterval, er der 95% sikkerhed for, at der forekommer en reel afvigelse fra gennemsnittet. Ligger udbytteandelen derimod inden for gennemsnitskurvens konfidensinterval kan det ikke med sikkerhed afgøres om der forekommer en reel afvigelse fra gennemsnittet.

Som i de foregående jagtsæsoner blev der også i 2003/04 indsamlet oplysninger om, hvilke jagtformer jægerne havde benyttet ved nedlægelse af de fugle, hvorfra de indsendte vinger. For 15.086 (79%) af de i alt 19.192 vinger som blev sendt ind i 2003/04-jagtsæsonen, var den anvendte jagtform oplyst. Udelades de vinger, der blev indsendt af den omtalte vildthandler, og hvor der ikke var angivet jagtform, var 93% af de øvrige vinger forsynet med oplysning om jagtform. Den anvendte jagtform oplyses ved afkrydsning på et skema, der indeholder alle almindeligt anvendte jagtformer. Har en jæger benyttet en jagtform der ikke er anført på skemaet, anmodes jægeren om at beskrive den i en særlig rubrik.

I vildtudbyttestatistikken er en række af de arter, hvoraf der indsamles vinger, slået sammen i grupper. De årlige jagtudbytter af de enkelte arter fremgår således ikke direkte af statistikken. Ved at kombinere vingeindsamlingens resultater med vildtudbyttestatistikkenes udbyttetotal kan jagtudbytterne af de enkelte arter beregnes (Clausager 1994). Det er gjort for jagtsæsonen 2002/03 på grundlag af de resultater, der blev opnået ved vingeindsamlingen i den samme sæson, og som blev publiceret i sidste års vingerapport (Clausager 2003). At det er gjort for jagtsæsonen 2002/03, og ikke for jagtsæsonen 2003/04, skyldes at tallene for vildtudbyttet i jagtsæsonen 2003/04 først foreligger efter udgivelsen af denne rapport.

Af de 29 arter, hvorfra der indsamles vinger, har gråand, ederfugl, blis-høne og skovsneppe deres egen rubrik på spørgeskemaet til vildtudbyttestatistikken, og udbyttet af disse fire arter opgøres direkte på grundlag af jægerens indberetninger om nedlagt vildt. Jagtudbyttet af hver af de resterende 25 arter i de fem samlegrupper er beregnet ved at sammenholde artsfordelingen blandt de vinger inden for hver gruppe, der er indsendt fra de enkelte amter med de respektive amters samlede udbytte af gruppens arter. Beregningerne er baseret på den forudsætning, at der indsendes forholdsvis lige mange vinger af alle de arter, der indgår i de enkelte grupper, og denne forudsætning synes at være opfyldt (Clausager 1994).

[Tom side]

3 Resultater

3.1 Ænder - Ducks

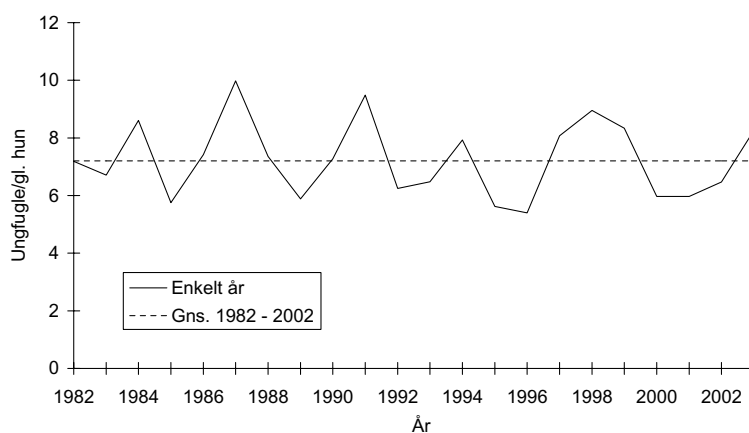
3.1.1 Gråand *Anas platyrhynchos* Mallard

N: 4.376
A: 957
B: 368
C: 1.530
D: 1.510
G: 11
R: 8,3

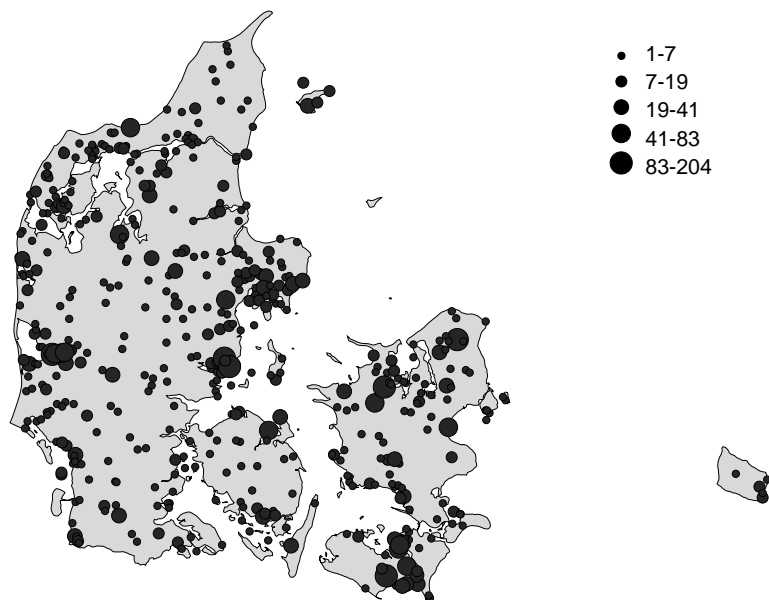
Der blev indsendt i alt 4.376 gråandevinger. Det var 1.389 flere vinger end i jagtsæsonen 2002/03. Antal ungfugle pr. gammel hun (8,3) viser, at ynglesæsonen i 2003 var lidt over middel, da gennemsnittet for de 21 foregående år var 7,2 ungfugle pr. gammel hun (Fig. 3).

Den geografiske fordeling af de indsendte vinger (Fig. 4) viser, at vingerne indkom fra hele landet, men der kom få vinger fra Midt-, Vest- og Sydsjælland, store dele af Lolland, Falster, Bornholm, Fyn, det centrale Midtjylland, Himmerland og Vendsyssel. At der fra en række områder indsendes få vinger af gråænder kan skyldes, at der i disse områder udsættes gråænder, og at jægerne igennem bl.a. opråb i jagtblade og Vildtinformation er gjort opmærksomme på, at vinger af udsatte gråænder ikke er interessante i forbindelse med vingeindsamlingen.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viser, at der var væsentlig færre vinger fra september set i forhold til gennemsnittet af de foregående 21 sæsoner, mens antallet af indsendte vinger fra sidste halvdel af oktober, første halvdel af november og hele december var over dette gennemsnit (Fig. 5). Fra første halvdel af januar, hvor gråand udelukkende må jages på fiskeriterritoriet, stammede 3,4% af vingerne, og det var ligeledes over gennemsnittet for de foregående år.

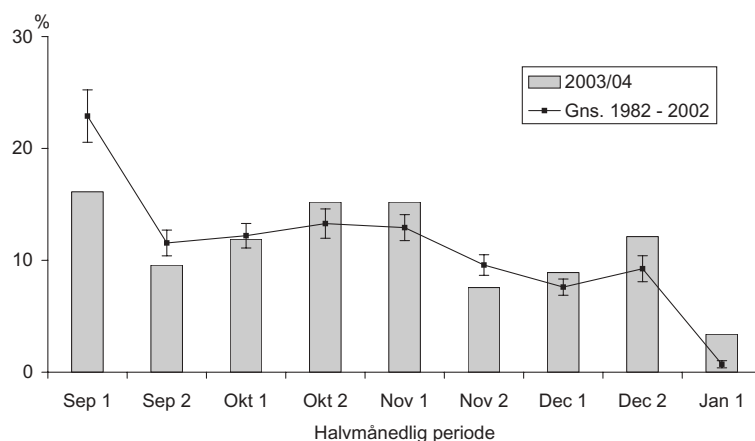

Figur 3. Antal ungfugle pr. gammel hun for gråand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2002.
Number of juveniles per adult female in mallard year by year and as a mean of the period 1982-2002.

Figur 4. Geografisk fordeling af 4.374 indsendte vinger fra gråænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Geographical distribution of 4,374 wings from mallards bagged during the 2003/04 hunting season.

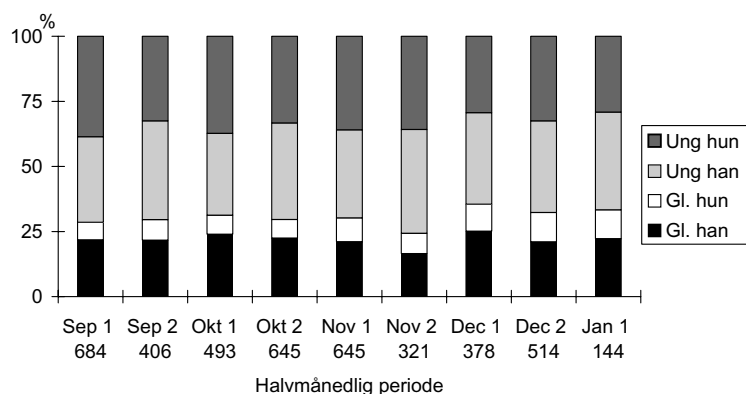
Jagtudbyttets køns- og aldersmæssige sammensætning viser, at andelen af gamle hanner udgjorde 21-25%, bortset fra i sidste halvdel af november, hvor den var 17%. Andelen af gamle hunner steg gradvist fra 7-8% i september-oktober til 10-11% i december og første halvdel af januar. Ungfuglene udgjorde 65-75% gennem hele jagtsæsonen (Fig. 6).

Figur 5. Tidsmæssig fordeling af 4.230 vinger fra gråænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1982-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 4,230 wings from mallards bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1982-2002 with 95% confidence intervals indicated.

Figur 6. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af gråand gennem jagtsæsonen 2003/04. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive halvmånedlige perioder.

Sex and age composition of the mallard bag during the 2003/04 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each fortnightly period.

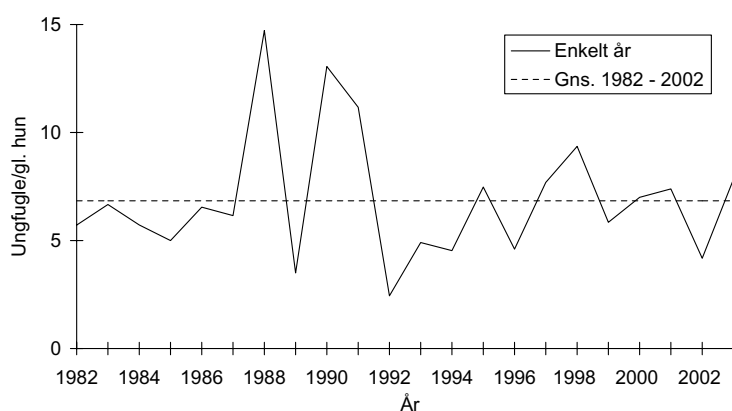
3.1.2 Spidsand *Anas acuta* Pintail

N: 205
A: 43
B: 18
C: 66
D: 78
R: 8,0

Antallet af indsendte spidsandevinger steg i forhold til jagtsæsonen 2002/03 med 62 til i alt 205. Antal ungfugle pr. gammel hun (8,0) viser, at ynglesæsonen i 2003 var over gennemsnittet (6,8) for de foregående 21 år (Fig. 7).

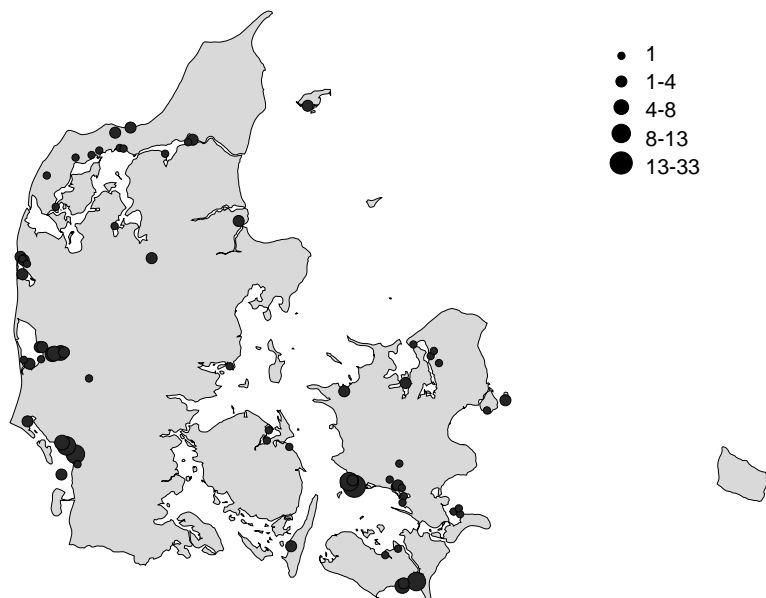
De indsendte spidsandevinger kom hovedsageligt fra kystnære egne i det sydvestlige Sjælland, det sydøstlige Lolland, Vadehavsområdet samt Skjern Å-området (Fig. 8).

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viser, at spidsænderne ankom sent til Danmark i 2003. Udbytteandelen i første halvdel af september var således kun halvt så stor som gennemsnittet af de foregå-

Figur 7. Antal ungfugle pr. gammel hun for spidsand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2002.

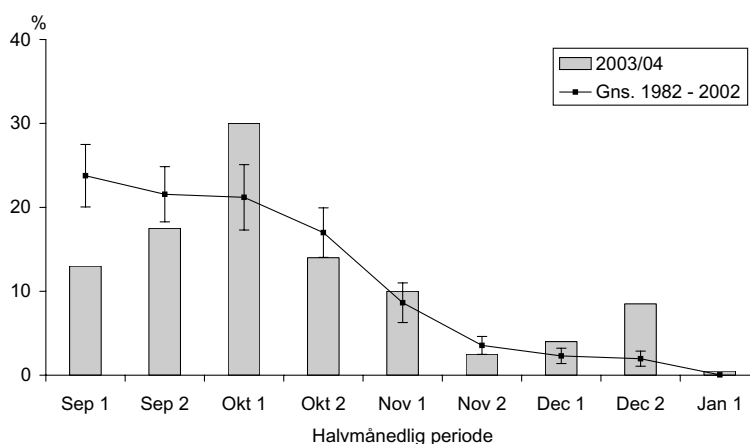
Number of juveniles per adult female in pintail year by year and as a mean of the period 1982-2002.

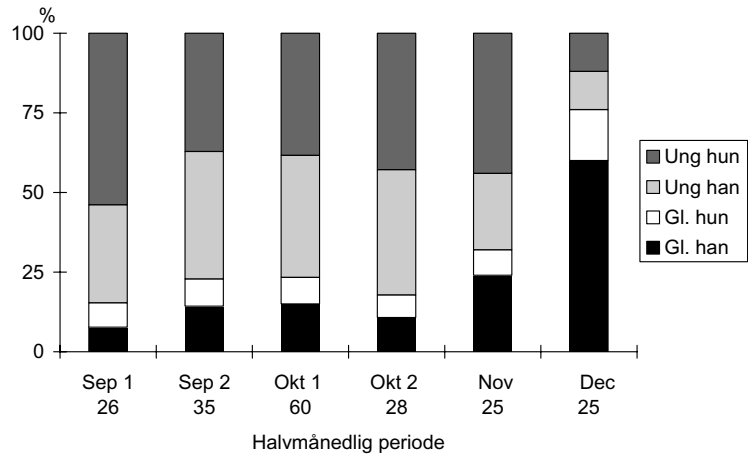
*Figur 8. Geografisk fordeling af 205 indsendte vinger fra spidsænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Geographical distribution of 205 wings from pintails bagged during the 2003/04 hunting season*

ende 21 år. Udbytteandelen i første halvdel af oktober var en halv gang større end gennemsnittet og i sidste halvdel af december mere end fire gange større (Fig. 9). Der indkom en enkelt vinge fra en spidsand, der var nedlagt i første halvdel af januar.

Den køns- og aldersmæssige fordeling af jagtudbyttet viste en stor dominans af ungfugle i september og oktober (Fig. 10). I november og især i december faldt andelen af ungfugle, mens andelen af gamle hanner i december udgjorde 60%. For jagtsæsonen som helhed udgjorde gamle hanner 21% af udbyttet, gamle hunner 9% og ungfugle 70%.

*Figur 9. Tidsmæssig fordeling af 200 vinger fra spidsænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1982-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller.
Temporal distribution of 200 wings from pintails bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1982-2002 with 95% confidence intervals indicated.*

Figur 10. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af spidsand gennem jagtsæsonen 2003/04. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive halvmånedlige perioder.

Sex and age composition of the pintail bag during the 2003/04 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each fortnightly period.

3.1.3 Knarand *Anas strepera* Gadwall

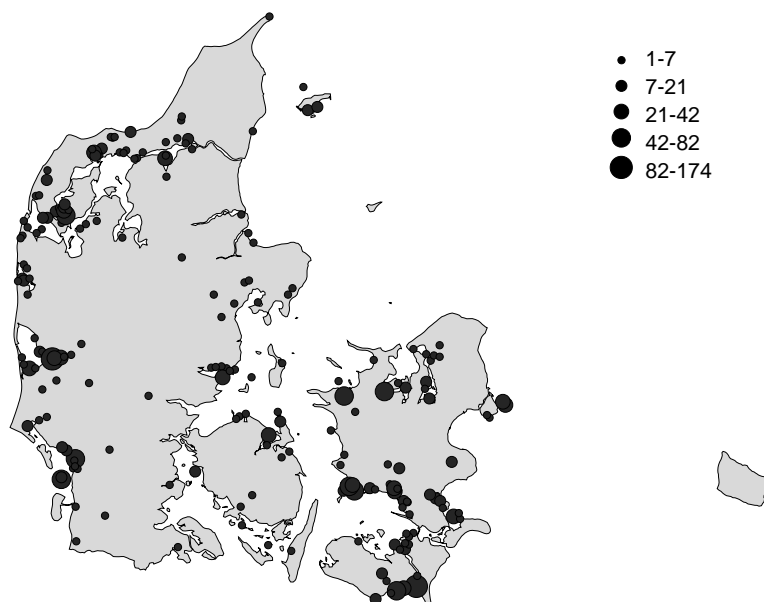
N: 24
A: 11
B: 1
C: 6
D: 6

Der blev fra jagtsæsonen 2003/04 indsendt 24 vinger af knarand; det var otte flere end i den foregående jagtsæson. De 14 af vingerne stammede fra fugle nedlagt på Sjælland, fire fra Lolland-Falster, én fra Langeland og fem fra Jylland. Af de 24 knarandevinger var seks fra fugle nedlagt i september, 14 fra oktober, tre fra november og én fra december.

Figur 11. Antal ungfugle pr. gammel hun for pipeand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2002.

Number of juveniles per adult female in wigeon year by year and as a mean of the period 1982-2002.

Figur 12. Geografisk fordeling af 2.146 indsendte vinger fra pibeænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Geographical distribution of 2,146 wings from wigeons bagged during the 2003/04 hunting season.

3.1.4 Pibeand *Anas penelope* Wigeon

N: 2.146

A: 554

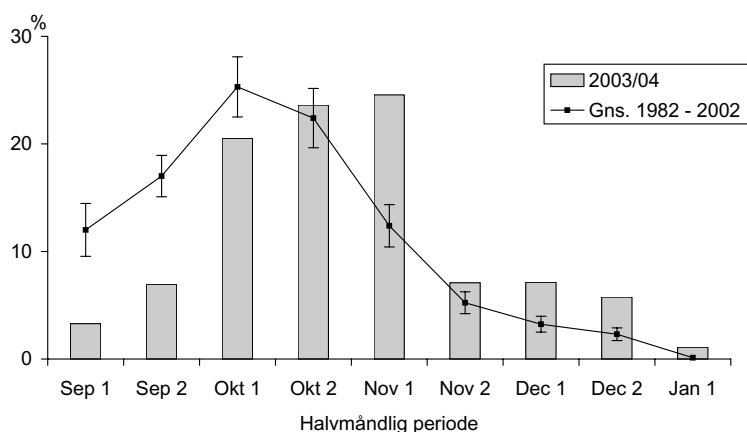
B: 297

C: 692

D: 603

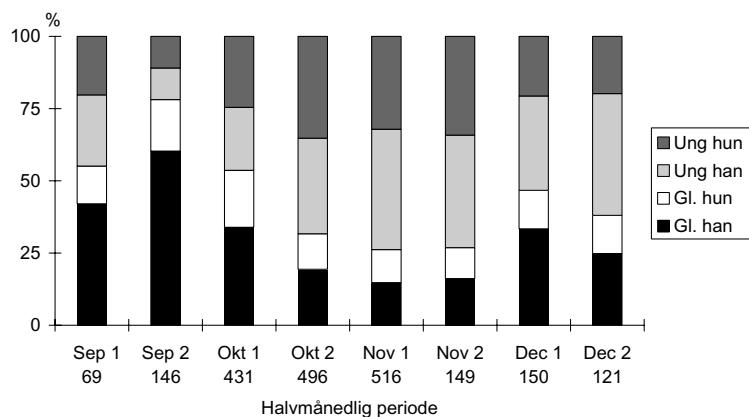
R: 4,4

Antallet af indsendte pibeandevinger blev i forhold til jagtsæsonen 2002/03 næsten tredoblet til i alt 2.146. En del af stigningen i vingeantallet skyldtes, at 247 blev indsendt af en enkelt sjællandsk vildthandler. Antal ungfugle pr. gammel hun (4,4) viser, at ynglesæsonen i 2003 var markant under gennemsnittet (5,7) for de foregående 21 år (Fig. 11). I de seneste 12 år har yngleresultatet kun tre gange været over gennemsnittet.

Figur 13. Tidsmæssig fordeling af 2.101 vinger fra pibeænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1982-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 2,101 wings from wigeons bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1982-2002 with 95% confidence intervals indicated.

Figur 14. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af pibeand gennem jagtsæsonen 2003/04. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive halvmånedlige perioder.

Sex and age composition of the widgeon bag during the 2003/04 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each fortnightly period.

Den geografiske fordeling af de indsendte vinger (Fig. 12) viser, at pibeænderne næsten udelukkende blev nedlagt i kystnære egne, men enkelte vinger var fra fugle, der var nedlagt ved søer inde i landet. De fleste af de indsendte vinger stammede fra fugle, der var nedlagt på lokaliteter omkring de centrale og vestlige dele af Limfjorden, Skjern Å-området, Vadehavet, Horsens Fjord, Odense Fjord, det nordvestlige Sjælland, Isefjorden og Roskilde Fjord, omkring Saltholm, det sydlige og sydvestlige Sjælland samt ved det sydøstlige Lolland.

Den tidsmæssige fordeling af indsendte pibeandevinger viser, at pibeænderne i efteråret 2003 kom sent til Danmark. Andelen af vinger fra september var således under det halve af gennemsnittet af de foregående 21 år, mens andelen fra første halvdel af november og hele december var mere end dobbelt så store som gennemsnitsandelene (Fig. 13). Der indkom 23 vinger fra pibeænder skudt i januar. De pibeandevinger, der blev indsendt af en enkelt vildthandler fra oktober måned og fremefter, påvirkede ikke den tidsmæssige fordeling, idet pibeænderne først ankom til Danmark i større tal efter udgangen af september.

Den køns- og aldersmæssige fordeling af jagtudbyttet (Fig. 14) viser, at andelen af gamle hanner var størst i september og december. Andelen af gamle hunner varierede fra 11 til 20% gennem jagtsæsonen, mens ungfugleandelen var mindst i september og størst i november.

N: 89
 A: 14
 B: 15
 C: 31
 D: 29
 R: 4,0

3.1.5 Skeand *Anas clypeata* Shoveler

Fra jagtsæsonen 2003/04 blev der i alt indsendt 89 vinger af skeand. Det var 47 flere end i den foregående sæson. Antal ungfugle pr. gammel hun (4,0) antyder en ynglesæson i 2003 væsentligt under gennemsnittet og på niveau med de dårligste år i de 22 år, vingeindsamlingen

har fundet sted. På grund af det forholdsvis beskedne antal indsendte vinger må yngleresultatet tages med forbehold.

To tredjedele af de indsendte vinger kom fra Sjælland, seks fra henholdsvis Lolland og Fyn og 19 fra Jylland (Ringkøbing Fjord og Skjern Å-området).

Den tidsmæssige fordeling viser, at andelen af vinger fra september var halvt så stor som gennemsnittet af de 21 foregående jagtsæsoner, mens andelen fra oktober var mere end dobbelt så store. De to senest nedlagte skeænder, hvoraf der blev indsendt vinger, var fra første halvdel af december.

3.1.6 Krikand *Anas crecca* Teal

N: 4.994

A: 664

B: 545

C: 1.897

D: 1.875

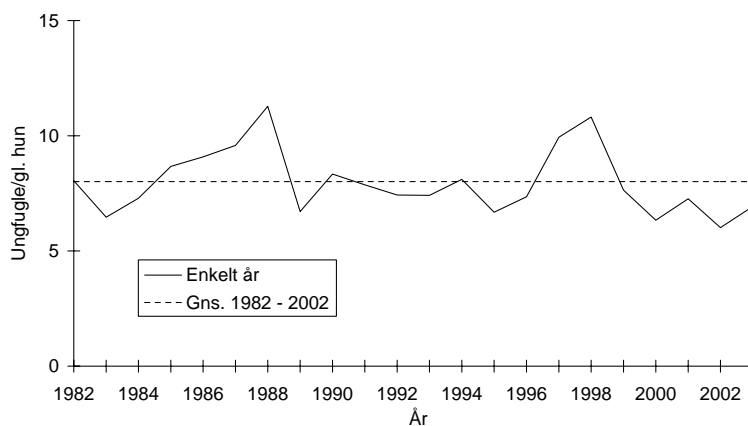
G: 13

R: 6,9

Der indkom i alt 4.994 krikandevinger fra jagtsæsonen 2003/04. Det var 2.900 flere end i den foregående jagtsæson. En del af stigningen i vingeantallet skyldtes, at 1.331 blev indsendt af en enkelt sjællandsk vildthandler. Yngleresultatet i 2003 (6,9 ungfugle pr. gammel hun) var under middel sammenlignet med gennemsnittet (8,0) af de foregående 21 år, hvor vingeundersøgelserne har været udført (Fig. 15).

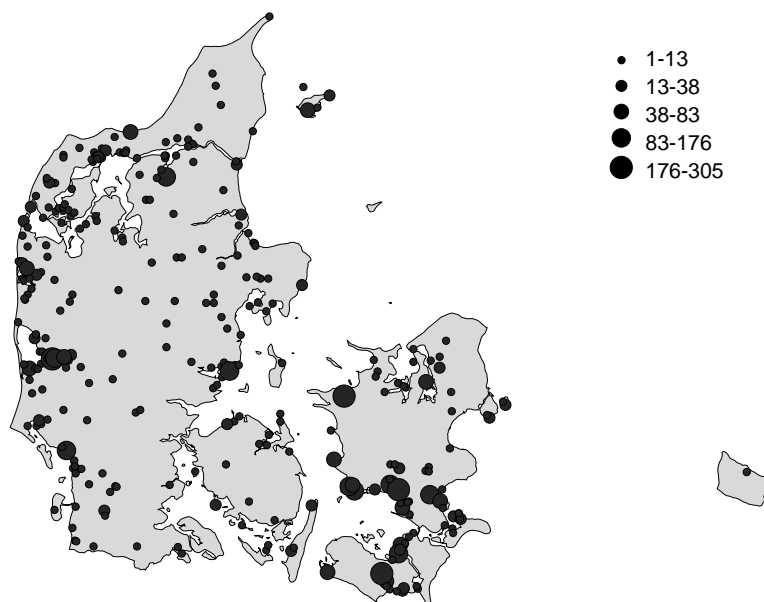
De fleste vinger stammede fra fugle, der var nedlagt i Limfjordsområdet, de vestjyske fjorde, Vadehavsegnene, Sønderjylland, Horsens Fjordområdet, Kalundborg-området, det sydlige og sydvestlige Sjælland samt Lolland-Falster (Fig. 16). Der blev indsendt få krikandevinger fra Bornholm, Midtsjælland, Fyn, store dele af Sønder-, Midt- og Østjylland samt Vendsyssel.

Den tidsmæssige fordeling viser, at krikænderne i efteråret 2003 kom sent til Danmark. Andelen af vinger fra første halvdel af september var kun godt det halve af gennemsnittet for de foregående 21 år, mens andelen for oktober og første halvdel af november var væsentlig større end gennemsnittet (Fig. 17). Efter midten af november svarede udbytteandelen til gennemsnittet af de foregående år. Fra januar indkom ingen

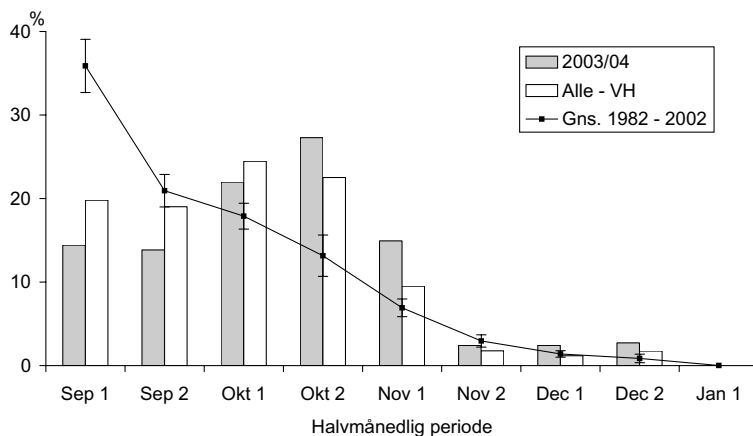
Figur 15. Antal ungfugle pr. gammel hun for krikand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2002.

Number of juveniles per adult female in teal year by year and as a mean of the period 1982-2002.

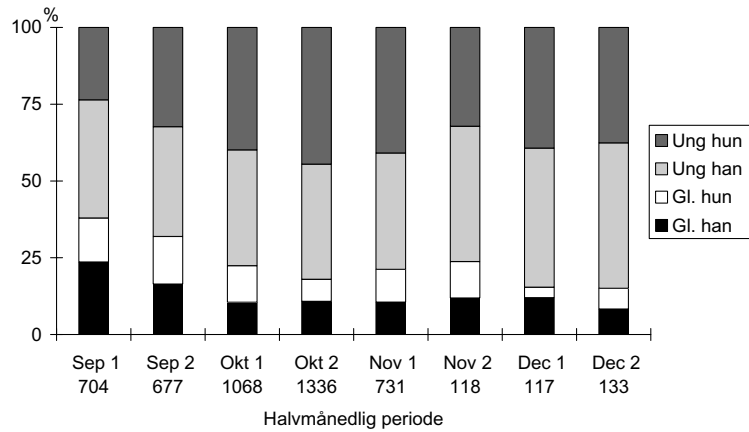

*Figur 16. Geografisk fordeling af 4.994 indsendte vinger fra krikænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Geographical distribution of 4,994 wings from teals bagged during the 2003/04 hunting season.*

krikandevinger. De krikandevinger, der blev indsendt af en enkelt vildthandler, var alle fra oktober og månederne derefter. Det påvirkede den tidsmæssige fordeling således, at andelen i sidste halvdel af oktober og første halvdel af november blev større, end hvis vingerne fra vildthandleren havde været udeladt fra den tidsmæssige fordeling (se Fig. 17).

*Figur 17. Tidsmæssig fordeling af vinger fra krikænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04, og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1982-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller. '2003/04' angiver fordelingen af alle indsendte vinger (4.884), mens 'Alle - VH' (3.553) angiver alle indsendte vinger eksklusiv vinger modtaget fra vildthandleren.
Temporal distribution of wings from teals bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1982-2002 with 95% confidence intervals indicated. '2003/04' includes all wings received (4,884), while 'Alle - VH' (3,553) includes all wings received exclusive those sent in by a game dealer.*

Figur 18. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af krikand gennem jagtsæsonen 2003/04. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive halvmånedlige perioder.

Sex and age composition of the teal bag during the 2003/04 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each fortnightly period.

Andelen af gamle hanner faldt fra 23% i første halvdel af september til 10-12% i oktober-december og yderligere til 8% i første halvdel af januar (Fig. 18). De halvmånedlige andele af gamle hunner varierede fra 3 til 15%, mens ungfuglene udgjorde 62-85% af delperiodernes udbytte.

3.1.7 Atlingand *Anas querquedula* Garganey

N: 9
C: 3
D: 6

Der indkom ni vinger af atlingand; de tre var fra unge hanner og de øvrige seks fra unge hunner. Tre af fuglene blev nedlagt på Sjælland og seks i Jylland, hvoraf de fire kom fra Ringkøbing Fjord-området. Otte af fuglene blev nedlagt i september; den niende den 20. oktober.

3.1.8 Ederfugl *Somateria mollissima* Eider

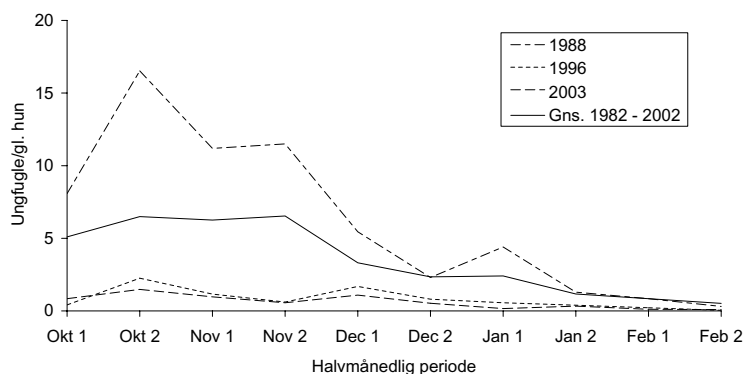
N: 2.379
A: 1.504
B: 583
C: 180
D: 112
R: 0,5

Antallet af indsendte ederfuglevinger steg i forhold til jagtsæsonen 2002/03 med 683 vinger til i alt 2.379. For ederfugl var ynglesæsonen i 2003 én af de dårligste i de 22 år, vingeindsamlingen har været foretaget (Fig. 19).

Den geografiske fordeling af de indsendte vinger (Fig. 20) viser, at ederfuglene især blev nedlagt i det Sydfynske Øhav og den vestligste del af Østersøen, Bælterne, ud for Nordsjællands kyst, i Århus Bugt, i Kattegat ud for Randers og Mariager Fjorde, ved Skagen og Læsø samt i Vadehavet. Der blev ikke indsendt vinger af ederfugle nedlagt omkring Bornholm.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viser, at der blev indsendt relativt færre vinger af ederfugle nedlagt i november og sidste halvdel af januar end gennemsnittet for de tilsvarende perioder i de

Figur 19. Tidsmæssig fordeling af antal unge ederfugle pr. gammel hun i jagtudbyttet.

1988: højeste registrerede indeks.

1996: laveste registrerede indeks.

2003: indeks for jagtsæsonen 2003/04.

1982-2002: Gennemsnitsindeks for jagtsæsonerne 1982/83 – 2002/03.

Temporal distribution of the number of juvenile eiders per adult female in the bag.

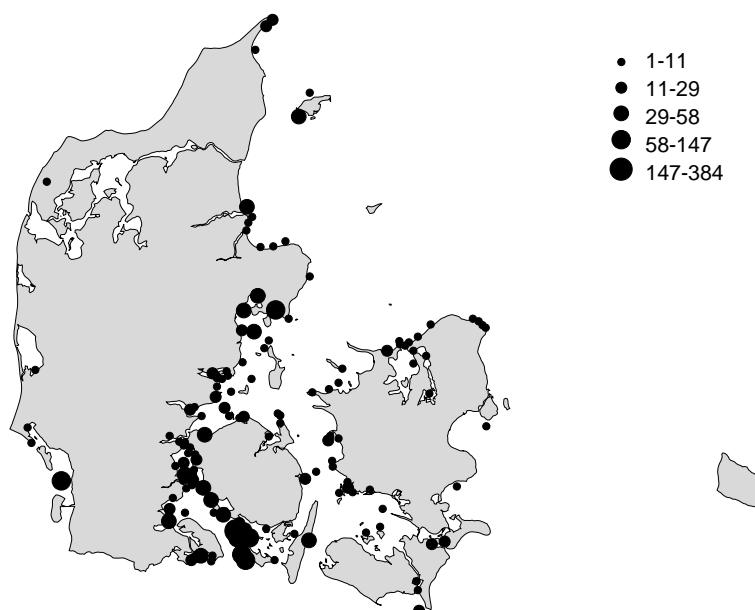
1988: highest recorded index.

1996: lowest recorded index.

2003: index of the 2003/04 hunting season.

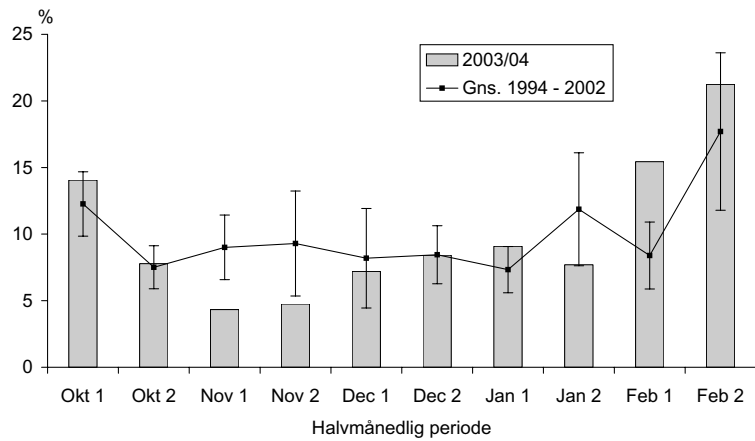
1982-2002: mean index of the hunting seasons 1982/83-2002/03.

foregående 21 år, mens der fra februar blev indsendt væsentlig flere (Fig. 21). Disse afvigelser fra gennemsnittet må for en stor del tilskrives vejrforholdene i jagtsæsonen. I perioder med megen blæst er det vanskeligt at komme på havjagt, mens der i perioder med stille vejr eller kun lidt vind er bedre muligheder for at komme på havjagt.

Figur 20. Geografisk fordeling af 2.379 indsendte vinger fra ederfugle, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.

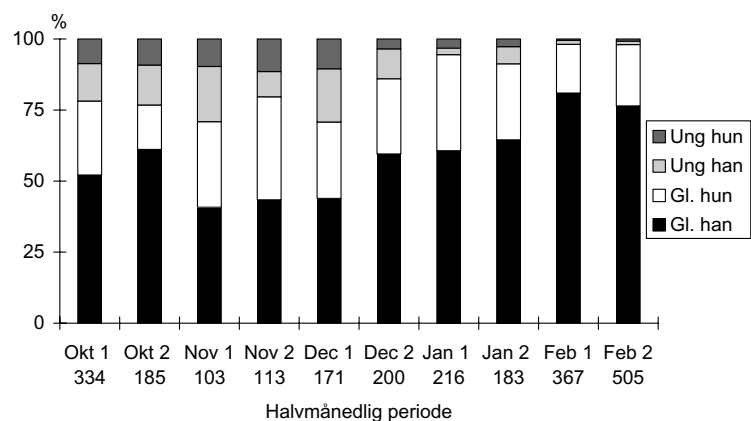
Geographical distribution of 2,379 wings from eiders bagged during the 2003/04 hunting season.

Figur 21. Tidsmæssig fordeling af 2.377 vinger fra ederfugle, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04, og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1994-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

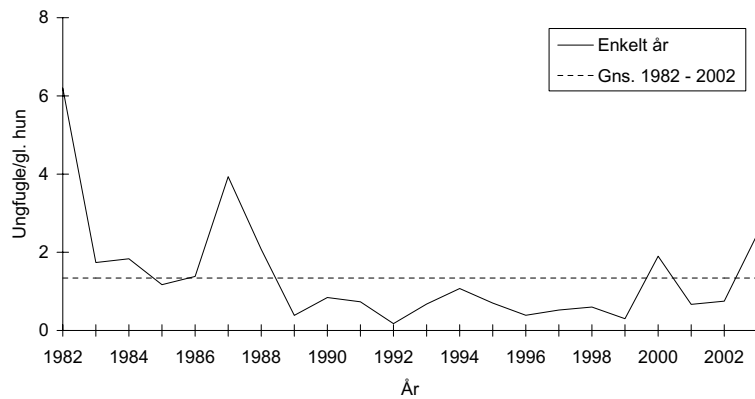
Temporal distribution of 2,377 wings from eiders bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1994-2002 with 95% confidence intervals indicated.

Af jagtudbyttets køns- og aldersmæssige fordeling (Fig. 22) fremgår det, at andelen af gamle hanner faldt fra 50-60% i oktober til godt 40% i november og første halvdel af december. Derefter begyndte andelen at stige, og den udgjorde i februar omkring 80% af udbyttet. Andelen af gamle hunner varierede fra 16 til 36% gennem jagtsæsonen. Ungfuglenes andel af udbyttet var størst i første halvdel af november (29%) og første halvdel af december (29%) og mindst i februar (2%).

Figur 22. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af ederfugl gennem jagtsæsonen 2003/04. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive halvmånedlige perioder.

Sex and age composition of the eider bag during the 2003/04 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each fortnightly period.

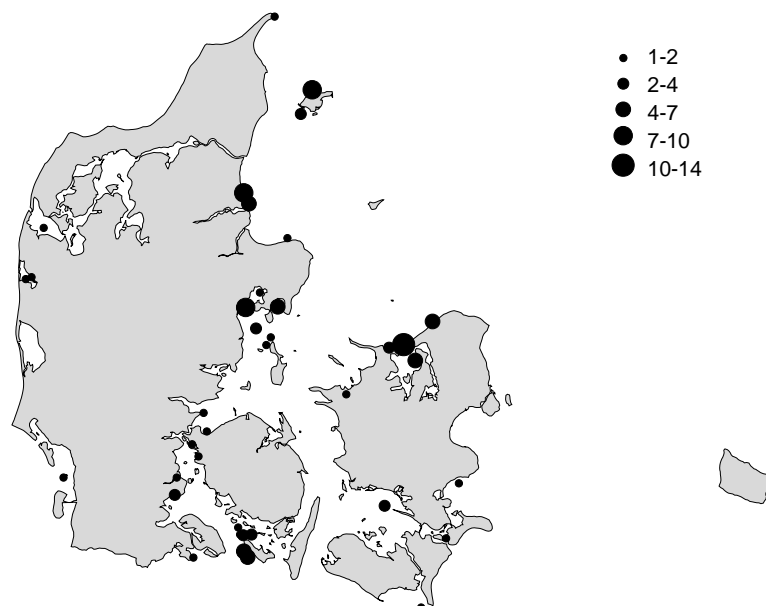
*Figur 23. Antal ungfugle pr. gammel hun for sortand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2002.
Number of juveniles per adult female in common scoter year by year and as a mean of the period 1982-2002.*

3.1.9 Sortand *Melanitta nigra* Common scoter

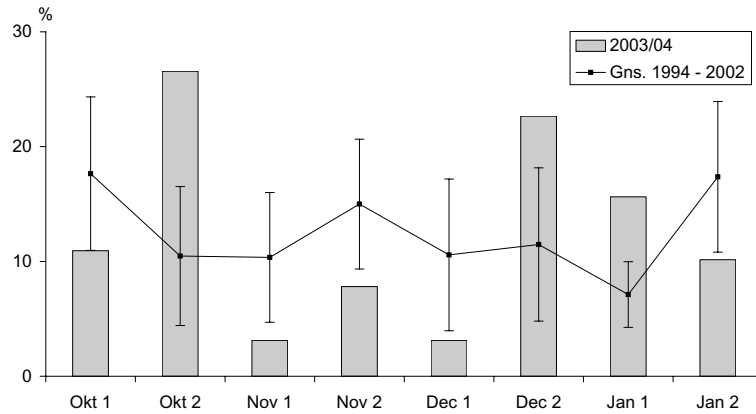
N: 128
A: 83
B: 13
C: 16
D: 16
R: 2,5

Der indkom 128 sortandevinger fra jagtsæsonen 2003/04; det var en fordobling i forhold til den foregående jagtsæson. Antal ungfugle pr. gammel hun (2,5) antyder, at ynglesæsonen har været over gennemsnittet (1,3) for de foregående 21 år (Fig. 23), men indekset må tages med forbehold, da det er baseret på et begrænset antal vinger.

Hovedparten af de indsendte vinger stammede fra sortænder nedlagt i det Sydfynske Øhav, ved Isefjordens munding, Århus Bugt, Kattegat nord for Mariager Fjord samt ved Læsø (Fig. 24).

*Figur 24. Geografisk fordeling af 128 indsendte vinger fra sortand, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Geographical distribution of 128 wings from common scoters bagged during the 2003/04 hunting season.*

Figur 25. Tidsmæssig fordeling af 128 vinger fra sorttænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1994-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 128 wings from common scoters bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1994-2002 with 95% confidence intervals indicated.

De fleste sorttænder blev nedlagt i sidste halvdel af oktober, sidste halvdel af december og i januar (Fig. 25). Af jagtudbyttets køns- og aldersmæssige sammensætning fremgår det, at gamle hanner udgør størsteparten af udbyttet (65%), de gamle hunner 10% og ungfuglene 25%.

3.1.10 Fløjsand *Melanitta fusca* Velvet scoter

N: 43
A: 33
B: 9
C: 1

Fra jagtsæsonen 2003/04 indsendtes 43 vinger af fløjsand. Det var 20 flere end i den foregående jagtsæson. Hovedparten af vingerne stammede fra fugle, der var nedlagt i Ebeltoft Vig og Sejerø Bugt. Af de indsendte vinger stammede 84% fra fløjsænder, der var nedlagt i december og januar, mens de resterende 16% var fra fugle nedlagt i oktober og november. Gamle hanner udgjorde 77%, gamle hunner 21% og ungfugle 2%.

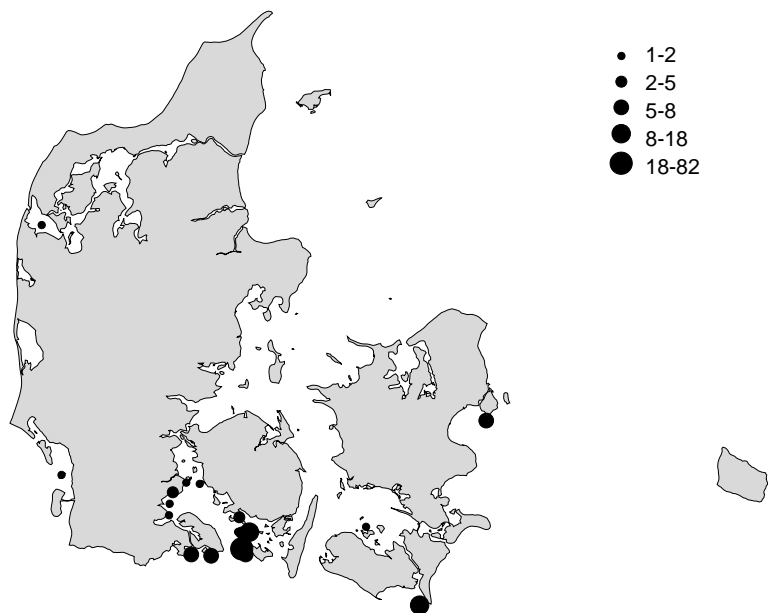
3.1.11 Havlit *Clangula hyemalis* Long-tailed duck

N: 167
A: 103
B: 49
C: 4
D: 11
R: 0,3

Fra jagtsæsonen 2003/04 indsendtes i alt 167 havlitvinger. Det var en fremgang på 66 i forhold til den foregående sæson. Antallet af ungfugle pr. gammel hun (0,3) antyder, at ynglesæsonen i 2003 var under middel, da gennemsnittet for de foregående 21 år var 0,9, men indekset må tages med forbehold, da det er baseret på et begrænset antal vinger.

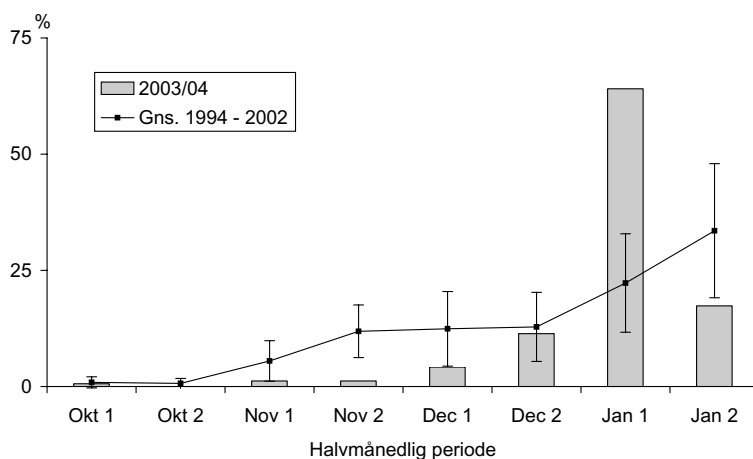
Den geografiske fordeling viser, at næsten alle vinger stammede fra fugle, der var nedlagt i de syddanske farvande (Fig. 26).

Havlit ankommer sent til de danske farvande. Det er baggrunden for, at udbytteandelene i oktober og november var små (Fig. 27). Variationen i udbytteandelene gennem resten af jagtsæsonen tilskrives ho-

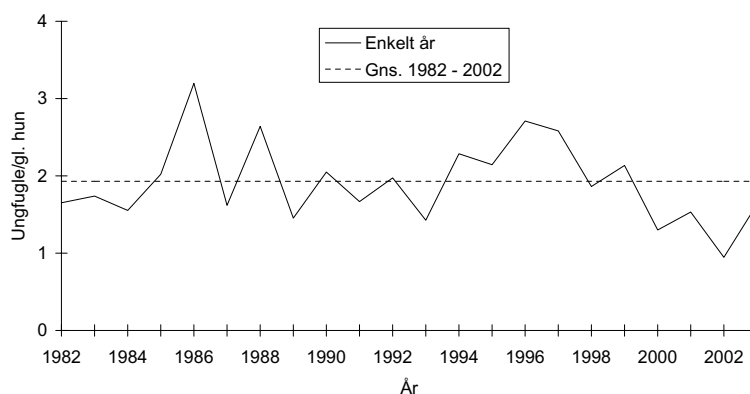

Figur 26. Geografisk fordeling af 167 indsendte vinger fra havlitter, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Geographical distribution of 167 wings from long-tailed ducks bagged during the 2003/04 hunting season.

vedsageligt de aktuelle vejrforhold og det forholdsvis begrænsede antal vinger, der blev indsendt. Gamle hanner udgjorde 62%, gamle hunner 29% og ungfugle 9% af jagtudbyttet. I perioder med megen blæst er det vanskeligt at komme på havjagt, mens der i perioder med stille vejr eller kun lidt vind er bedre muligheder for at komme på havjagt.

Figur 27. Tidsmæssig fordeling af 167 vinger fra havlitter, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1994-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller.
Temporal distribution of 167 wings from long-tailed ducks bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1994-2002 with 95% confidence intervals indicated.

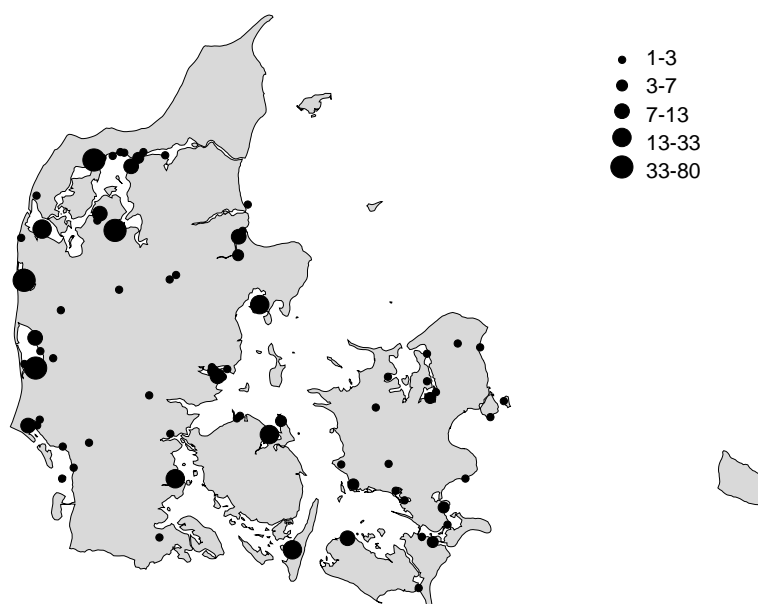
Figur 28. Antal ungfugle pr. gammel hun for hvinand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2002.
 Number of juveniles per adult female in goldeneye year by year and as a mean of the period 1982-2002.

3.1.12 Hvinand *Bucephala clangula* Goldeneye

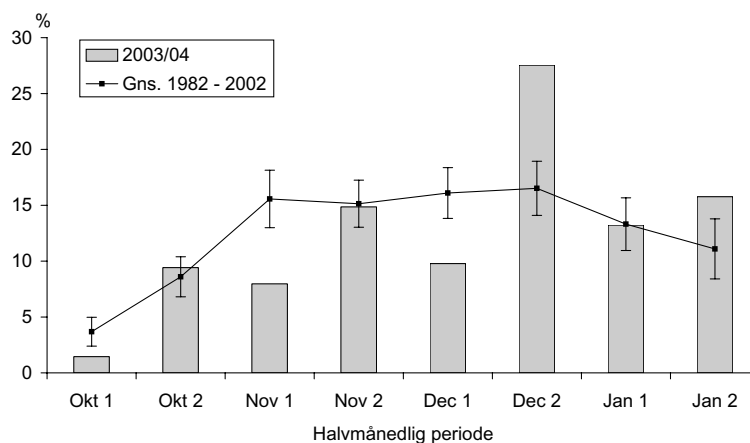
N: 562
 A: 160
 B: 154
 C: 89
 D: 159
 R: 1,6

Antallet af indsendte hvinandevinger fra jagtsæsonen 2003/04 steg med 208 i forhold til den foregående jagtsæson. Antallet af ungfugle pr. gammel hun (1,6) viser, at ynglesæsonen i 2003 var lidt under middel, da gennemsnittet for de foregående 21 år var 1,9 (Fig. 28).

Den geografiske fordeling af de indsendte vinger (Fig. 29) viser, at de fleste hvinænder blev nedlagt i de centrale og vestlige dele af Limfjorden, i de øst- og vestjyske fjorde, i Odense Fjord og på Langeland. Fra Sjælland, Møn og Lolland-Falster blev der kun indsendt et mindre antal hvinandevinger og fra Bornholm slet ingen.

Figur 29. Geografisk fordeling af 562 indsendte vinger fra hvinænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
 Geographical distribution of 562 wings from goldeneyes bagged during the 2003/04 hunting season.

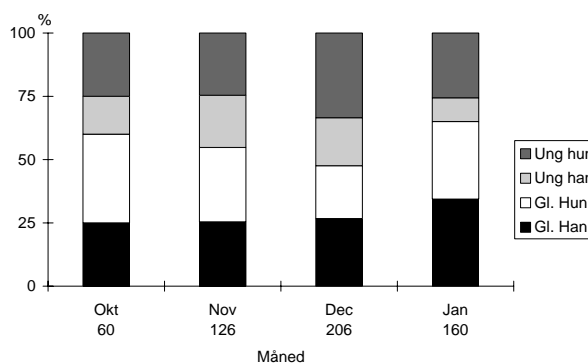

Figur 30. Tidsmæssig fordeling af 552 vinger fra hvinænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04, og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1982-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 552 wings from goldeneyes bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1982-2002 with 95% confidence intervals indicated.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viser, at hvinænderne ankom lidt senere end sædvanligt til Danmark. Udbytteandelene i første halvdel af oktober og første halvdel af november var således lavere end gennemsnittet for de foregående 21 år (Fig. 30). I sidste halvdel af december var udbytteandelen væsentligt højere end gennemsnittet.

Af jagtudbyttets køns- og aldersmæssige sammensætning (Fig. 31) fremgår det, at andelen af gamle hanner var svagt stigende fra 25% i oktober til 34% i januar. Andelen af gamle hunner faldt fra 35% i oktober til 21% i december for så atter at stige til 31% i januar. Ungfugleandelen steg fra 40% i oktober til 52% i december, hvorefter den igen faldt til 36% i januar.

Figur 31. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af hvinand gennem jagtsæsonen 2003/04. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive månedlige perioder.

Sex and age composition of the goldeneye bag during the 2003/04 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each monthly period.

3.1.13 Taffeland *Aythya ferina* Pochard

N:	58	Fra jagtsæsonen 2003/04 indkom 58 vinger af taffeland; det var mere end en fordobling i forhold til den foregående jagtsæson. Langt hovedparten af de 58 vinger stammede fra fugle, der var nedlagt spredt på Sjælland og 58% af vingerne stammede fra fugle, der var nedlagt i oktober, og 30% fra fugle nedlagt i januar.
A:	27	
B:	3	
C:	16	
D:	12	

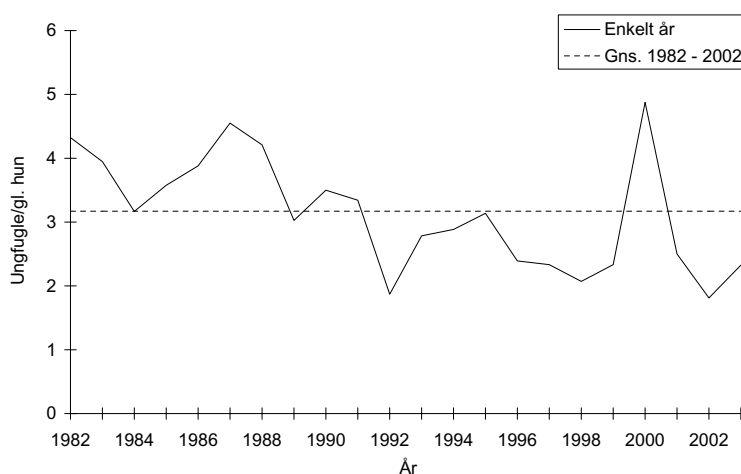
3.1.14 Bjergand *Aythya marila* Scaup

N:	8	Fra jagtsæsonen 2003/04 blev otte vinger af bjergand indsendt. Det lille antal vinger antyder, at bjergand i jagtlig henseende spiller en underordnet rolle. Af de otte vinger kom to det Sydfynske Øhav, tre fra Ebeltoft Vig og tre fra Limfjorden.
A:	3	
B:	1	
C:	2	
D:	2	

3.1.15 Trolldand *Aythya fuligula* Tufted duck

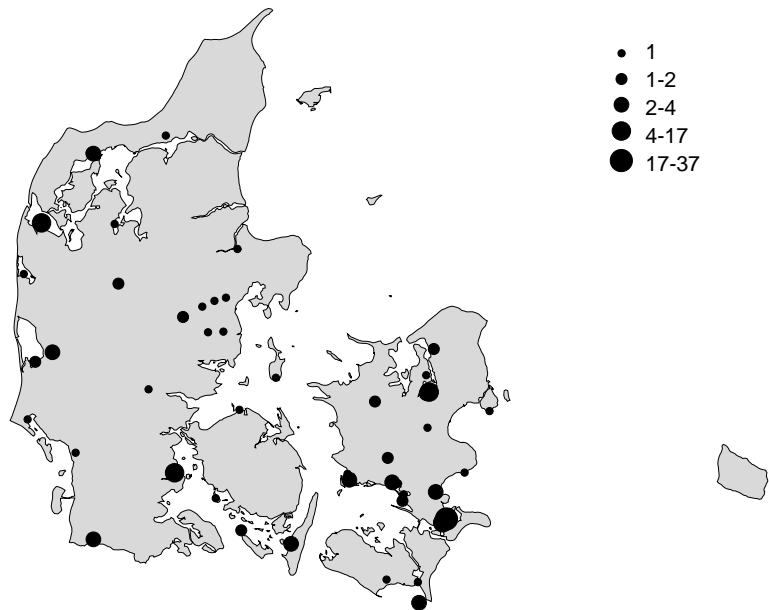
N:	163	Fra jagtsæsonen 2003/04 indsendtes 163 trolldandevinger. Det var 96 flere end året før. Antallet af ungfugle pr. gammel hun (2,3) viser, at ynglesæsonen i 2003 var under middel, da gennemsnittet for de foregående 21 år var 3,2 (Fig. 32).
A:	37	
B:	38	
C:	34	
D:	54	
R:	2,3	De 163 trolldandevinger indkom spredt fra hele landet med flest fra det sydlige og sydvestlige Sjælland, Roskilde Fjord, de vestlige Limfjordsegne og Haderslev Fjord (Fig. 33).

Den tidsmæssige fordeling af vingerne viser, at de fleste trolldænder

Figur 32. Antal ungfugle pr. gammel hun for trolldand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2002.
Number of juveniles per adult female in tufted duck year by year and as a mean of the period 1982-2002.

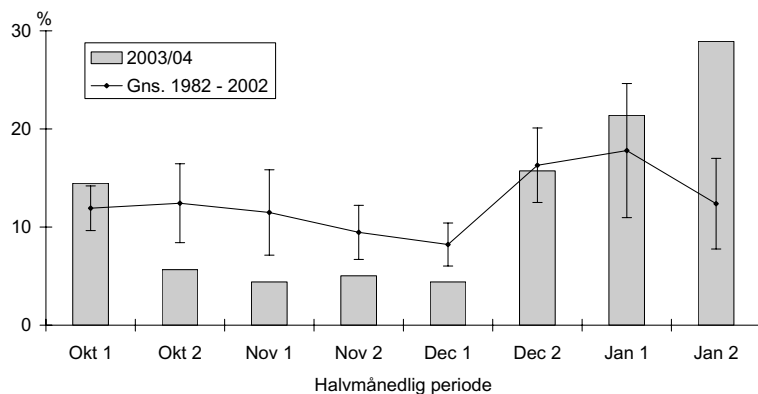

*Figur 33. Geografisk fordeling af 163 indsendte vinger fra trolldænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Geographical distribution of 163 wings from tufted ducks bagged during the 2003/04 hunting season.*

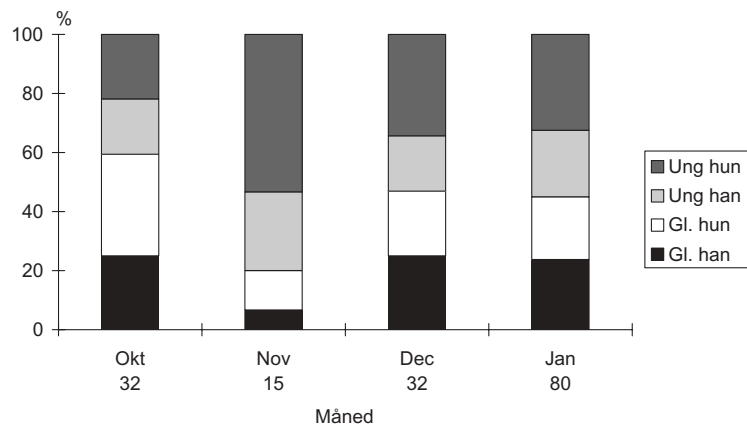
blev nedlagt i første halvdel af oktober, sidste halvdel af december og i januar, mens kun få blev nedlagt i de mellemliggende delperioder (Fig. 34).

Jagtudbyttets køns- og aldersmæssige sammensætning var meget ensartet gennem jagtsæsonens måneder bortset fra november, hvor ungfugleandelen var væsentlig større end i de øvrige måneder (Fig. 35). Men novemberfordelingen må tages med et vist forbehold, da den er baseret på kun 15 vinger.

Figur 34. Tidsmæssig fordeling af 159 vinger fra trolldænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1982-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 159 wings from tufted ducks bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1982-2002 with 95% confidence intervals indicated.

Figur 35. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af troldand gennem jagtsæsonen 2003/04. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive månedlige perioder.

Sex and age composition of the tufted duck bag during the 2003/04 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each monthly period.

3.1.16 Stor skallesluger *Mergus merganser* Goosander

N: 49
A: 25
B: 8
C: 6
D: 10

Der blev i alt indsendt 49 vinger af stor skallesluger i jagtsæsonen 2003/04. Det var syv flere end i den foregående jagtsæson. De 47 af vingerne stammede fra fugle, der var nedlagt i Jylland, og hovedparten kom fra de vestjyske fjorde og den vestligste del af Limfjorden. De sidste to vinger var fra Roskilde Fjord-området. Af de 49 fugle blev én nedlagt i oktober, tre i november, 16 i december og 29 i januar.

Stor skallesluger har i jagtlig henseende altid spillet en underordnet rolle. Arten har siden 1986 været særfredet i de tre syddanske amter (Storstrøm, Fyn og Sønderjylland) og i de dele af fiskeriterritoriet, der ligger syd for breddegraden 55°40'N. Særfredningen er gennemført af hensyn til den lille danske ynglebestand af arten.

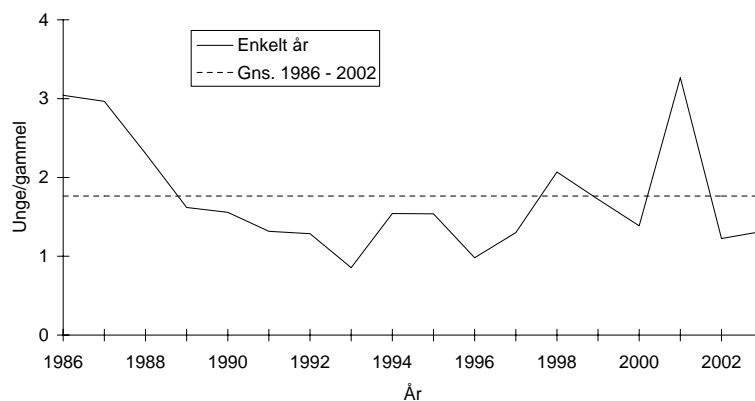
3.1.17 Toppet skallesluger *Mergus serrator* Red-breasted merganser

N: 80
A: 37
B: 10
C: 20
D: 13

Fra jagtsæsonen 2003/04 blev i alt indsendt 80 vinger af toppet skallesluger. Det var 25 flere end i den foregående jagtsæson. Arten har på grund af forvekslingsmulighed med stor skallesluger været særfredet siden 1990 i Storstrøms, Fyns og Sønderjyllands Amter og i dele af fiskeriterritoriet for at tilgodese den lille danske ynglebestand af stor skallesluger.

På grund af det begrænsede antal indsendte vinger er det ikke muligt at vurdere artens yngleresultat i 2003.

Den geografiske fordeling af de indsendte vinger viser, at 73 af vingerne stammede fra fugle, der var nedlagt i Jylland med flest fra Lim-

Figur 36. Antal ungfugle pr. gammel blishøne år for år og som gennemsnit for perioden 1986-2002.
Number of juveniles per adult in coot year by year and as a mean of the period 1986-2002.

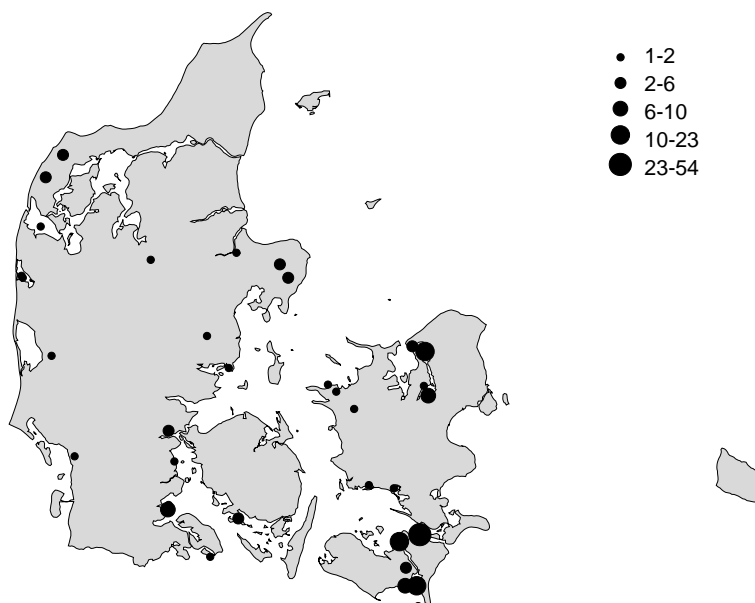
fjordsområdet og Horsens Fjord. De sidste syv vinger var fra fugle nedlagt på og ved Sjælland (Roskilde Fjord og ved Saltholm).

Vingerne fordelte sig tidsmæssigt med 34% fra oktober, 26% fra november, 20% fra december og 20% fra januar. Gamle hanner udgjorde 46%, gamle hunner 13% og ungfugle 41% af udbyttet.

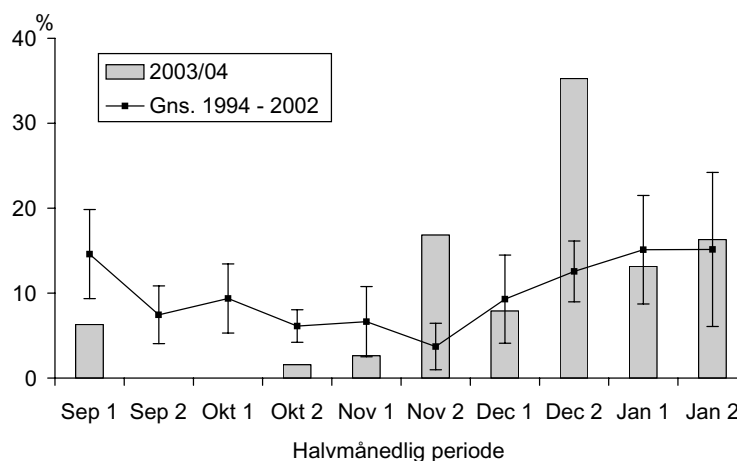
3.2 Blishøne *Fulica atra* - Coot

N: 190
 E: 82
 F: 108
 S: 1,3

Antallet af indsendte vinger af blishøne fra jagtsæsonen 2003/04 faldt med ni i forhold til den foregående sæson. Aldersfordelingen blandt de indsendte vinger var 1,3 ungfugle pr. gammel fugl. Det antyder, at yngle-

Figur 37. Geografisk fordeling af 190 indsendte vinger fra blishøns der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Geographical distribution of 190 wings from coots bagged during the 2003/04 hunting season.

Figur 38. Tidsmæssig fordeling af 190 vinger fra blishøns, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1994-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 190 wings from coots bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1994-2002 with 95% confidence intervals indicated.

sæsonen i 2003 var under middel, da gennemsnittet for de foregående 17 år var 1,8 (Fig. 36).

De indsendte vinger kom overvejende fra Guldborgsund mellem Lolland og Falster, fra Havnsø Nakke nord for Falster og fra Roskilde Fjord (Fig. 37), mens der fra de øvrige landsdele indkom forholdsvis få vinger. Fordelingen bærer præg af få lokaliteter med mange vinger, hvilket kan tilskrives, at blishøns flere steder jages ved fællesjagter, hvori flere både deltager.

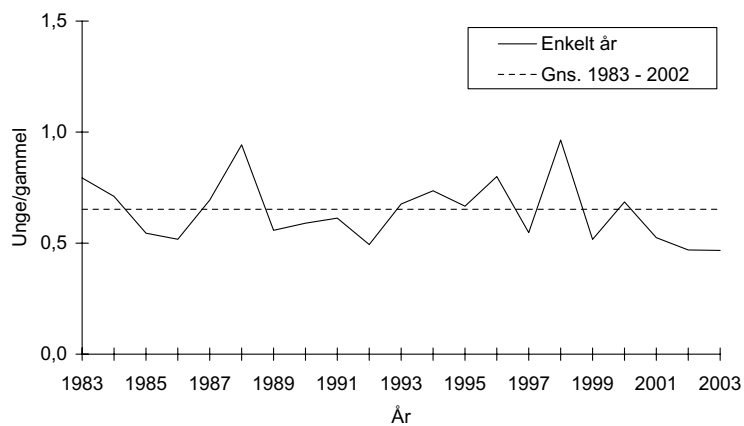
Den tidsmæssige fordeling af vingerne viser, at 90% af vingerne fra blishøns stammede fra fugle, der var nedlagt efter midten af november med flest (35%) fra sidste halvdel af december (Fig. 38).

3.3 Gæs - Geese

3.3.1 Grågås *Anser anser* Greylag goose

N: 859
E: 583
F: 274
G: 2
S: 0,47

Der blev i alt indsendt 859 vinger/halefjer fra grågæs i jagtsæsonen 2003/04. Det var mere end fem gange flere end i den foregående jagtsæson. Årsagen til den store stigning i antallet var dels en større interesse fra jægerside for at sende vinger ind, dels en nyindgået aftale med en enkelt sjællandsk vildthandler om at sende vinger fra de grågæs (313), som firmaet modtog. Aldersfordelingen af de indsendte vinger/halefjer var 0,47 ungfugle pr. gammel fugl. Det antyder, at ynglesæsonen i 2003 var under middel, da gennemsnittet for de foregående 20 år var 0,65 (Fig. 39). Yngleindekset var i øvrigt på niveau med de laveste igennem de 21 år, hvor vingeindsamling af gæs har fundet sted.

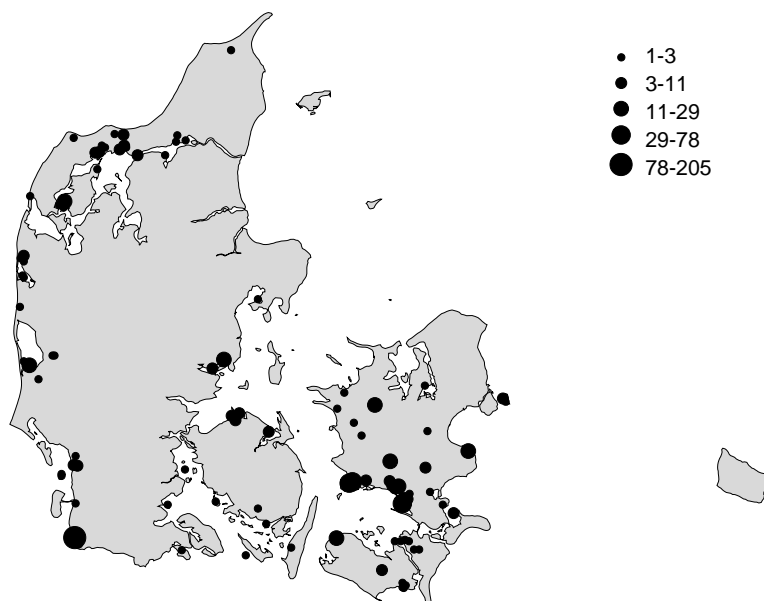

Figur 39. Antal ungfugle pr. gammel grågås år for år og som gennemsnit for perioden 1983-2002.

Number of juveniles per adult in greylag geese year by year and as a mean of the period 1983-2002.

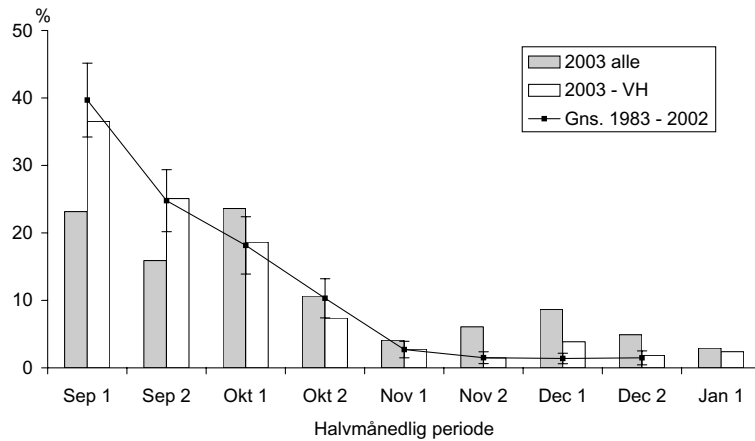
Den geografiske fordeling af de indsendte vinger/halefjer viser, at for Jylland og Fyns vedkommende nedlægges næsten alle grågæs i fjorde og kystnære havområder, mens der på Sjælland og Lolland-Falster nedlægges en større del inde i landet (Fig. 40). De fleste vinger fra Jylland stammede fra fugle, der var nedlagt omkring de centrale og vestlige dele af Limfjorden, ved de vestjyske fjorde, ved Vadehavet og ved Horsens Fjord. På Sjælland stammede langt de fleste vinger fra grågæs, der var nedlagt i de sydlige og sydvestlige dele af øen. Der kom ikke vinger af grågæs fra Bornholm, Samsø eller Læsø.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger/halefjer viser, når de vinger der blev modtaget fra den omtalte vildthandler udelades, at grågæssene blev nedlagt i overensstemmelse med den gennemsnitlige fordeling for de foregående 20 år (Fig. 41). Medtages også de vinger, der blev indsendt af vildthandleren, blev den tidsmæssige fordeling

Figur 40. Geografisk fordeling af 833 indsendte vinger/halefjer fra grågæs der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.

Geographical distribution of 833 wings/tail feathers from greylag geese bagged during the 2003/04 hunting season.

Figur 41. Tidsmæssig fordeling af vinger/halefjer fra grågæs, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04, og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1983-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller. '2003/04' angiver alle indsendte vinger (853), mens 'Alle - VH' (540) angiver alle indsendte vinger eksklusiv vinger modtaget fra vildthandleren.

Temporal distribution of wings/tail feathers from greylag geese bagged during the 2003/04 hun-ting sea-son and the mean temporal distribu-tion of the period 1983-2002 with 95% confidence intervals indicated. '2003/04' includes all wings received (853), while 'Alle - VH' (540) includes all wings received exclusive those sent in by a game dealer.

forrykket, hvilket skyldtes, at aftalen med vildthandleren først kom i stand ved oktober måneds begyndelse (se Fig. 41).

3.3.2 Sædgæs *Anser fabalis* Bean goose

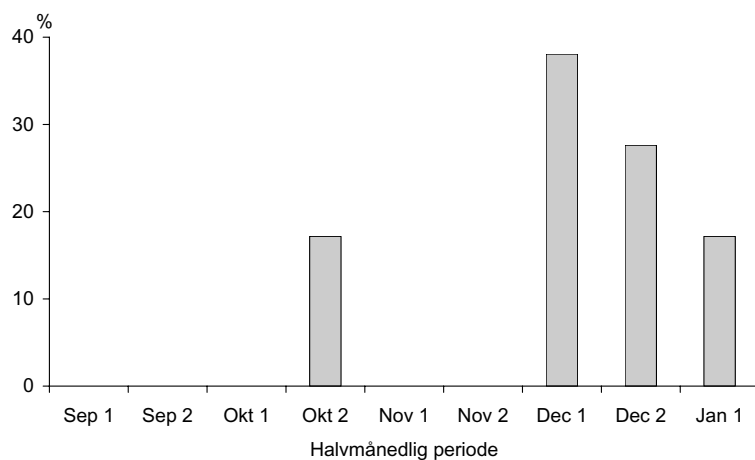
N: 135

E: 98

F: 37

S: 0,38

Der blev indsendt 135 vinger/halefjer af sædgæs mod 10 det foregående år. Den store stigning skyldtes bl.a. indsendelse fra en enkelt vildthandler, som bidrog med 119 af vingerne. Aldersfordelingen blandt de indsendte vinger/halefjer var 0,38. Vingerne fordelte sig på ganske få

Figur 42. Tidsmæssig fordeling af 134 vinger/halefjer fra sædgæs, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.

Temporal distribution of 134 wings/tail feathers from bean geese bagged during the 2003/04 hunting season.

sjællandske lokaliteter, hvor sædgæs normalt forekommer i efterårs- og vintermånederne. Fra andre dele af landet indkom få vinger af sædgæs. Da der i de foregående år kun er modtaget få vinger fra sædgæs har yngleindekset for 2003 ikke kunnet vurderes i forhold til de foregående år.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viser (Fig. 42), at sædgæssene blev nedlagt sent i jagtsæsonen. Det er i god overensstemmelse med artens sene ankomst til de danske vinterkvarterer.

3.3.3 Kortnæbbet gås *Anser brachyrhynchus* Pink-footed goose

N: 80

E: 56

F: 24

Der indkom 80 vinger/halefjer af kortnæbbet gås. Det var 22 flere end i den foregående jagtsæson. Alle kortnæbbede gæs undtagen to blev nedlagt i Thy, Han Herred samt ved Nisum, Stadil, Vest Stadil og Ringkøbing Fjorde. De sidste to blev nedlagt i henholdsvis Vendsyssel og Sønderjylland. Af de indsendte vinger/halefjer stammede 67% fra fugle, der var nedlagt i perioden midt-september - midt-oktober, og 27% var fra fugle nedlagt i december.

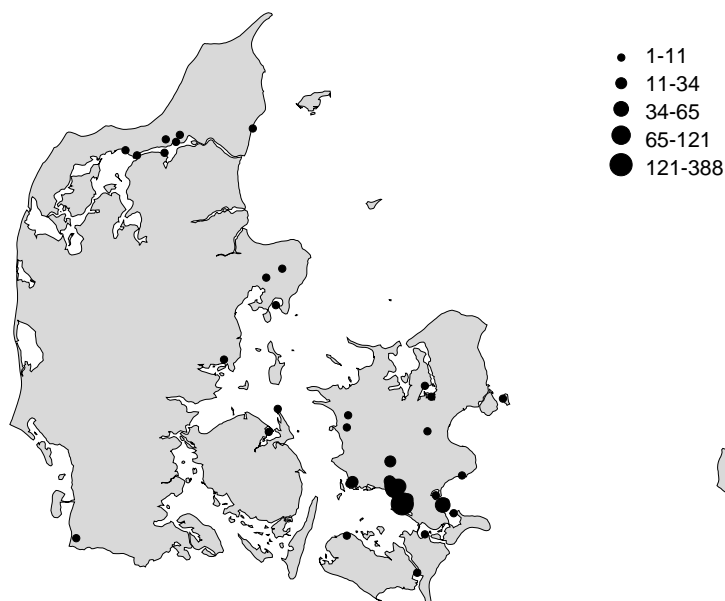
3.3.4 Blisgås *Anser albifrons* White-fronted goose

N: 18

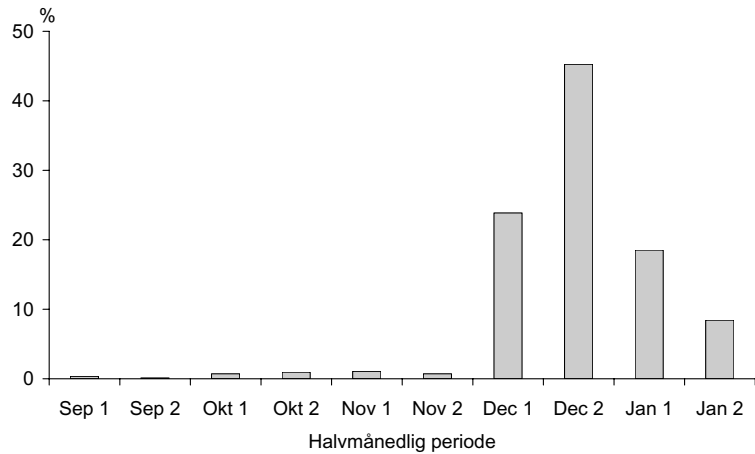
E: 16

F: 2

På grund af sin sporadiske forekomst i Danmark nedlægges blisgåsen i et meget lille antal. Fra jagtsæsonen 2003/04 indkom 18 vinger. De 17 stammede fra blisgæs nedlagt i Højer-området i det sydvestligste Jylland, og den sidste var fra Værnengene ved Ringkøbing Fjord. Én fugl var fra september, de øvrige 17 fra oktober.

Figur 43. Geografisk fordeling af 842 indsendte vinger/halefjer fra Canada gæs, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Geographical distribution of 842 wings/tail feathers from Canada geese bagged during the 2003/04 hunting season.

*Figur 44. Tidsmæssig fordeling af 842 vinger/halefjer fra Canada gæs, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Temporal distribution of 842 wings/tail feathers from Canada geese bagged during the 2003/04 hunting season.*

3.3.5 Canadagås *Branta canadensis* Canada goose

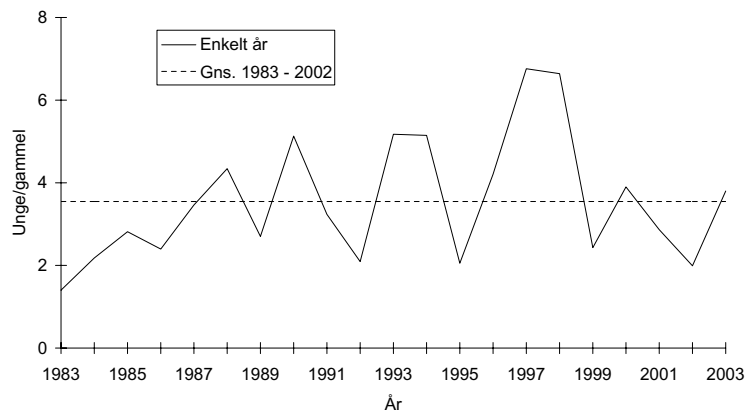
N: 842
E: 598
F: 243
G: 1
S: 0,41

Der blev i alt i jagtsæsonen 2003/04 indsendt 842 vinger/halefjer af Canadagås. Det var mere end tyve gange flere end i den foregående jagtsæson. Årsagen til den store stigning i antallet var dels en større interesse fra jægerside for at sende vinger ind, dels at 711 af vingerne blev indsendt af en enkelt sjællandsk vildthandler. Aldersfordelingen blandt de indsendte vinger/halefjer var 0,41. Da der i de foregående år er indsendt få vinger af Canadagæs, har yngleindekset ikke kunnet vurderes i forhold til de foregående år.

Den geografiske fordeling af de indsendte vinger fra Canadagæs viste sig stærkt påvirket af de 711 vinger, som blev indsendt af den sjællandske vildthandler. Af Figur 43 fremgår det, at der udover de mange vinger fra det sydlige og sydvestlige Sjælland også blev indsendt vinger fra fugle, der var nedlagt andre steder på Sjælland samt fra Limfjords-egnene og Djursland. Fordelingen af de vinger, der kom fra Sjælland, indikerer klart, hvor i Danmark Canadagæssene forekommer i efterårs- og vinterperioden.

Den tidsmæssige fordeling viser, at Canadagæssene langt overvejende blev nedlagt i december og januar (Fig. 44). Det skyldes, at fuglene kommer sent til Danmark, hvor de overvintre.

Figur 45. Antal ungfugle pr. gammel dobbeltbekkasin år for år og som gennemsnit for perioden 1983-2002.
Number of juveniles per adult in common snipe year by year and as a mean of the period 1983-2002.

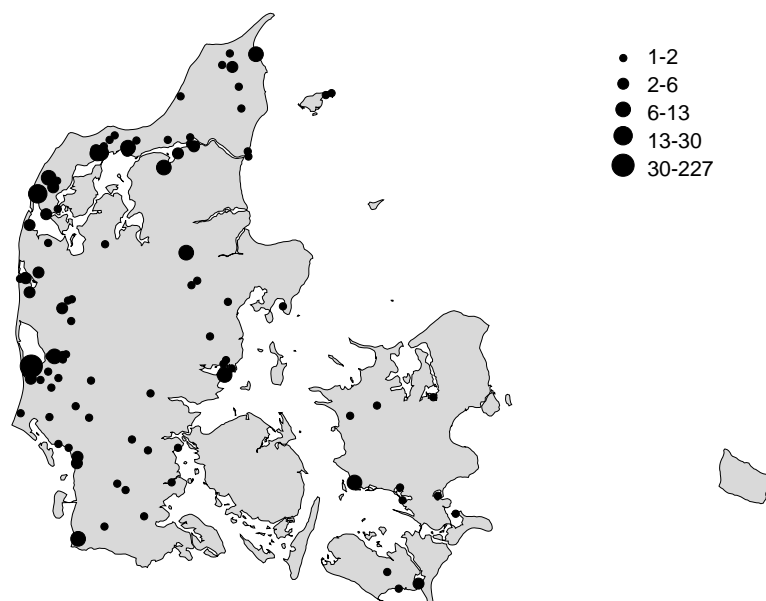
3.4 Vadefugle - Waders

3.4.1 Dobbeltbekkasin *Gallinago gallinago* Common snipe

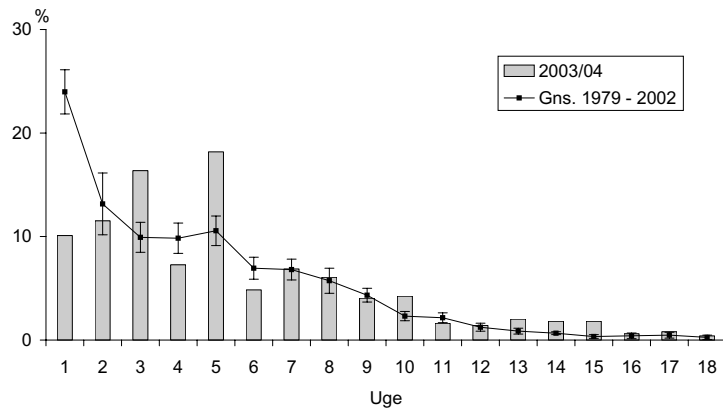
N: 515
 E: 107
 F: 408
 S: 3,8

Fra jagtsæsonen 2003/04 blev i alt indsendt 515 vinger fra dobbeltbekkasin. Det var en fremgang på 94 i forhold til den foregående jagtsæson. Aldersfordelingen af de indsendte vinger var 3,8 ungfugle pr. gammel fugl, og det antyder, at ynglesæsonen i 2003 var omkring eller lidt over middel, da gennemsnittet for de foregående 20 år var 3,5 (Fig. 45).

Den geografiske fordeling viser, at hovedparten af vingerne kom fra lokaliteter i Vendsyssel, omkring de centrale og vestlige dele af Lim-

Figur 46. Geografisk fordeling af 515 indsendte vinger fra dobbeltbekkasin, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Geographical distribution of 515 wings from common snipes bagged during the 2003/04 hunting season.

Figur 47. Tidsmæssig fordeling af 495 vinger fra dobbeltbekkasiner, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1979-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller. Uge 1 = 1-7. september, uge 2 = 8-14. september, etc.

Temporal distribution of 495 wings from common snipes bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1979-2002 with 95% confidence intervals indicated. Uge 1 (week 1) = 1-7 September, uge 2 = 8-14 September, etc.

fjorden, de vestjyske fjorde, Vadehavsområdet, Horsens Fjord-området samt fra en indlandslokalitet vest for Randers. Fra Sjælland og Lolland indkom få vinger og fra Fyn, Falster, Møn og Bornholm slet ingen (Fig. 46). Fordelingen afspejler den geografiske fordeling af det samlede jagt-udbytte af bekkasiner, hvoraf omkring 90% nedlægges i Jylland og ca. 10% på Øerne.

De indsendte vinger af dobbeltbekkasiner viser, at andelen fra første uge af september var væsentlig lavere end gennemsnittet for de foregående 24 år, mens andelen fra uge 3 (15.-21. september) og uge 5 (29. september - 5. oktober) var højere end gennemsnittet (Fig. 47). Efter midten af oktober fulgte fordelingen nogenlunde gennemsnitsfordelingen.

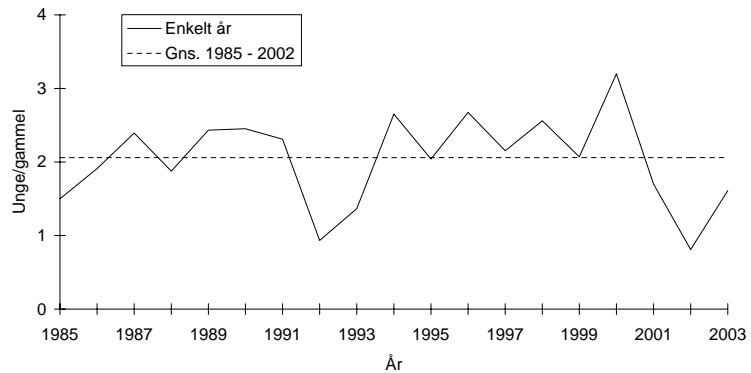
3.4.2 Enkeltbekkasin *Lymnocyptes minimus* Jack snipe

N: 38

Fra jagtsæsonen 2003/04 indkom i alt 38 vinger af enkeltbekkasin. Det var 22 færre end i den foregående jagtsæson. Den geografiske fordeling viser, at 31 af vingerne stammede fra fugle, der var nedlagt i Jylland, især på Værnengene (15 vinger). De øvrige syv vinger var fra fugle nedlagt på Sjælland.

G: 38

Den tidsmæssige fordeling af vinger fra nedlagte enkeltbekkasiner i efteråret 2003 viser et meget varieret forløb, hvilket må tilskrives det forholdsvis beskedne antal vinger. De fleste vinger stammede fra fugle nedlagt i sidste halvdel af oktober, mens den tidligst nedlagte enkeltbekkasin var fra den 1. september.

Figur 48. Antal ungfugle pr. gammel skovsneppe år for år og som gennemsnit for perioden 1985-2002.
 Number of juveniles per adult woodcock year by year and as a mean of the period 1985-2002.

3.4.3 Skovsneppe *Scolopax rusticola* Woodcock

N: 794

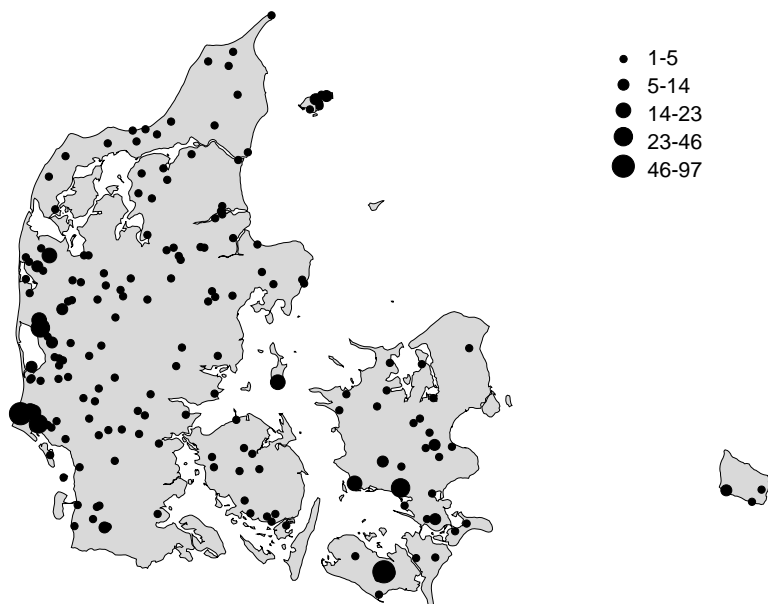
E: 306

F: 488

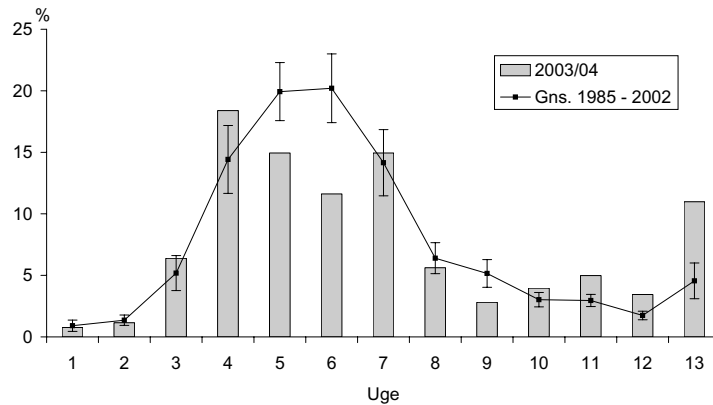
S: 1,6

Fra jagtsæsonen 2003/04 indkom i alt 794 vinger fra nedlagte skovsnepper. Det var 31 færre end i den foregående sæson. Antallet af ungfugle pr. gammel fugl (1,6) viser, at ynglesæsonen i 2003 var under middel, da gennemsnittet for de foregående 18 år er 2,1 (Fig. 48).

Den geografiske fordeling viser, at hovedparten af de indsendte skovsneppevinger stammede fra fugle, der var nedlagt i de vest-sydvestlige dele af Jylland, på Læsø, Samsø og Lolland samt på flere lokaliteter i det sydvestlige og sydlige Sjælland (Fig. 49). Fra store områder som Vendsyssel, Himmerland, centrale og østlige egne af Midt- og Sønder-

Figur 49. Geografisk fordeling af 794 indsendte vinger fra skovsnepper, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
 Geographical distribution of 794 wings from woodcocks bagged during the 2003/04 hunting season.

Figur 50. Tidsmæssig fordeling af 783 vinger fra skovsnepper, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1985-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller. Uge 1 = 1-7. oktober, uge 2 = 8-14. oktober, etc.

Temporal distribution of 783 wings from woodcocks bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1985-2002 with 95% confidence intervals indicated. Uge 1 (week 1) = 1-7 October, uge 2 = 8-14 October, etc.

jylland, store dele af Fyn, de nordlige og vestlige egne af Sjælland indkom få sneppevinger.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte skovsneppevinger viste et forløb, der afveg fra den gennemsnitlige fordeling. De første tre uger fulgte fordelingen gennemsnittet af de foregående år, men i uge 4 kulminerede andelen, hvorefter den de næste to uger var væsentlig under gennemsnittet for så at stige igen. I de sidste fire uger af jagtsæsonen var de procentvise andele af indsendte sneppevinger større en gennemsnitsandelene, især i uge 13, hvor den var 2½ gang større (Fig. 50). De mange snepper i december må tilskrives det milde efterår, der medførte, at mange fugle blev i Danmark, også efter jagtens ophør ved årets udgang.

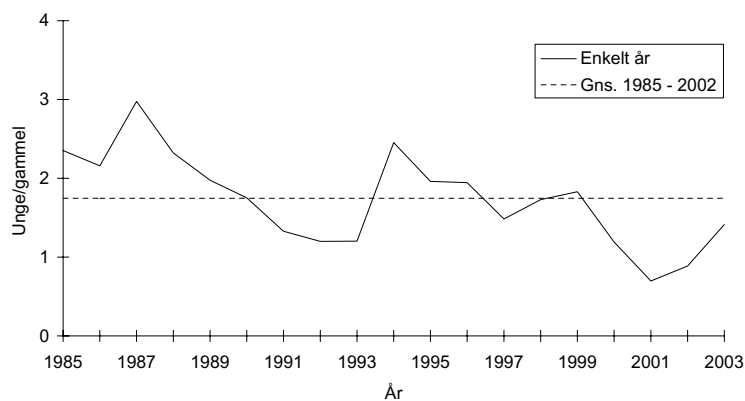
3.5 Måger - Gulls

3.5.1 Sølvmåge *Larus argentatus* Herring gull

N: 197
E: 84
F: 113
S: 1,3

Der blev i jagtsæsonen 2003/04 indsendt 197 vinger fra sølvmåger. Det var 61 flere end i den foregående jagtsæson. Aldersfordelingen viser, at 113 vinger stammede fra ungfugle. Af de resterende 84 vinger var 27 fra fugle, der var 1½ år, mens 10, 5 og 42 vinger stammede fra fugle der var henholdsvis 2½, 3½ og mindst 4½ år gamle. I jagtsæsonen 2003/04 var antallet af ungfugle pr. gammel fugl 1,3, og var dermed lavere end gennemsnittet (1,7) for de foregående 18 år (Fig. 51). Ynglesæsonen i 2003 har efter aldersfordelingen blandt de indsendte vinger at dømme været under middel.

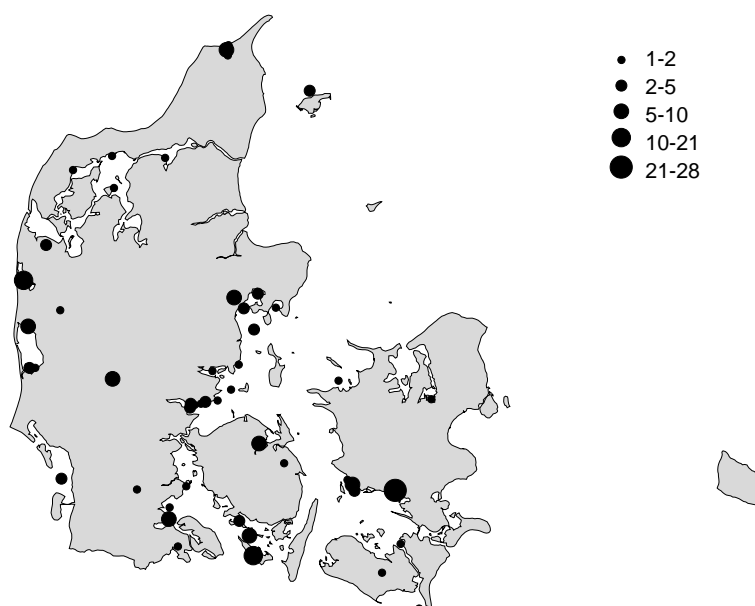
De indsendte sølvmågevinger kom fra forholdsvis få og spredte lokali-

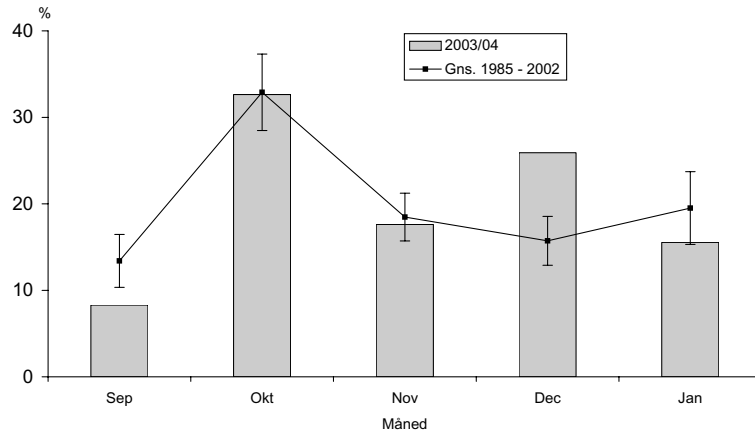
*Figur 51. Antal ungfugle pr. gammel sølvmåge år for år og som gennemsnit for perioden 1985-2002.
Number of juveniles per adult herring gull year by year and as a mean of the period 1985-2002.*

teter i hele landet (Fig. 52). De indsendte vinger anses ikke at give et reelt billede af sølvmågeudbyttets geografiske fordeling, fordi enkelte jægere indsendte hovedparten af de vinger, der indkom.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger fulgte nogenlunde den gennemsnitlige fordeling i de foregående 18 år, men andelen i september var mindre end gennemsnittet, mens andelen fra december var større (Fig. 53). Den tidsmæssige fordeling er påvirket af, at hovedparten af sølvmågevingerne blev indsendt af få jægere, som på enkelte dage nedlagde et større antal.

*Figur 52. Geografisk fordeling af 197 indsendte vinger fra sølvmåger, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04.
Geographical distribution of 197 wings from herring gulls bagged during the 2003/04 hunting season.*

Figur 53. Tidsmæssig fordeling af 193 vinger fra sølvmåger, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2003/04 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1985-2002 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 193 wings from herring gulls bagged during the 2003/04 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1985-2002 with 95% confidence intervals indicated.

3.5.2 Svartbag *Larus marinus* Great black-backed gull

N: 43
E: 18
F: 25

Der indkom i alt 43 vinger af nedlagte svartbage. Det var 10 færre end i den foregående jagtsæson. Af de 43 vinger var 25 fra ungfugle og 18 fra ældre fugle. Blandt de 18 ældre fugle var fem fugle 1½ år og 13 mindst 4½ år.

De indsendte vinger fra nedlagte svartbage kom spredt fra hele landet med flest fra Nissum Fjord-området. Der indkom flest vinger fra fugle nedlagt i december (42%) og færrest fra januar (9%) og september (12%).

3.5.3 Sildemåge *Larus fuscus* Lesser black-backed gull

N: 1
F: 1

Sildemåge er i jagtlig henseende uden betydning, dels fordi arten i sammenligning med sølvmåge og svartbag forekommer fåtalligt, dels fordi artens efterårstræk foregår så tidligt, at der kun er få individer tilbage i Danmark, når jagten begynder 1. september. Fra jagtsæsonen 2003/04 indkom én vinge fra en ung fugl, der blev nedlagt 5. oktober i Karrebæk Fjord på Sydsjælland.

4 Jagtformer

De jagtformer som jægerne anvendte til at nedlægge de fugle, hvorfra de indsendte vinger, var betinget af, hvilke arter jægerne havde valgt at jage. Derfor er det mest hensigtsmæssigt i det efterfølgende at behandle enkeltarter eller artsgrupper, der jages på sammenlignelige måder.

4.1 Jagt på svømmeænder

Til jagt på svømmeænder er trækjagt i forbindelse med aften- og morgentræk langt den hyppigst anvendte jagtform (Tabel 2). Af de 17% pibeænder, der blev nedlagt på morgentræk, blev en tredjedel skudt fra skydepram, og alle disse pibeænder blev nedlagt ved brug af lokkefugle. Af gråand og krikand var den andel, der blev nedlagt fra skydepram, mindre end andelen af pibeand (henholdsvis 5% og 4%). På aftentræk anvendtes skydepram i meget begrænset omfang (op til 2%).

På morgentræk blev 44% af gråænderne, 70% af pibeænderne og 53% af krikænderne skudt for lokkefugle (Tabel 3). På aftentræk blev henholdsvis 13%, 36% og 16% af de tre arter nedlagt ved brug af lokkefugle. Andelen af pibeænder, der nedlægges for lokkefugle på aften-

Table 2. Procentvis fordeling af vinger fra nedlagte gråænder, pibeænder og krikænder samt ederfugle, hvinænder, gæs og måger på de hyppigst anvendte jagtformer i jagtsæsonen 2003/04. + angiver andel <0,5%. Tallene i parentes angiver de procentdele, der blev nedlagt fra skydepram.

Distribution (in %) of wings received from the species mallard, wigeon, teal, eider, goldeneye, and the species groups geese and gulls on the most commonly used hunting methods during the 2003/04 hunting season. + indicates a proportion <0.5%. The figures in parentheses indicate the proportions shot from punt.

Jagtform <i>Hunting method</i>	Gråand <i>Mallard</i>	Pibeand <i>Wigeon</i>	Krikand <i>Teal</i>	Ederfugl <i>Eider</i>	Hvinand <i>Goldeneye</i>	Gæs <i>Geese</i>	Måger <i>Gulls</i>
Aftentræk <i>Evening flight</i>	64 (2)	73 (1)	62 (1)	+	3 (1)	19 (3)	2
Morgentræk <i>Early morning flight</i>	18 (5)	17 (6)	28 (4)	16 (6)	82 (53)	63 (6)	24 (2)
Dagtræk <i>Day flight</i>	2 (+)	1 (+)	1 (+)	3 (1)	12 (10)	12 (1)	26
På opfløj <i>Flushed birds</i>	8	1	7		1	1	
Kravlejagt <i>Boat hunting by paddling</i>	7	7	1	9	1	4	1
Motorbådsjagt <i>Hunting from medium-sized motorboats</i>	1			57	1	+	19
Motorpramjagt <i>Hunting from motorised punts</i>	+	+	+	6	2		
Stor båd (fiskekutter) <i>Large boat (fishing vessel)</i>	+			8			11
Andet <i>Other methods</i>	+	+	+	1	+	1	17
Antal vinger <i>Number of wings</i>	3.993	1.809	1.913	2.349	526	536	204

Tabel 3. Procentvis fordeling af vinger fra arterne gråand, pibeand, krikand, ederfugl og hvinand nedlagt med eller uden anvendelse af lokkefugle ved henholdsvis morgen- og aftentræk i jagtsæsonen 2003/04.

Distribution (in %) of wings from the species mallard, wigeon, teal, eider and goldeneye shot either by use of decoys or without decoys in early morning and evening flight hunting during the 2003/04 hunting season.

Jagtform <i>Hunting method</i>	Gråand <i>Mallard</i>	Pibeand <i>Wigeon</i>	Krikand <i>Teal</i>	Ederfugl <i>Eider</i>	Hvinand <i>Goldeneye</i>
Morgentræk <i>Early morning flight</i>					
Med lokkefugle <i>With decoys</i>	44	70	53	58	99
Uden lokkefugle <i>Without decoys</i>	56	30	47	42	1
<hr/>					
Antal vinger <i>Number of wings</i>	704	315	950	372	430
<hr/>					
Aftentræk <i>Evening flight</i>					
Med lokkefugle <i>With decoys</i>	13	36	16		
Uden lokkefugle <i>Without decoys</i>	87	64	84		
<hr/>					
Antal vinger <i>Number of wings</i>	2.495	1.306	2.114		

træk, har i de foregående år ligget på samme niveau som for gråænder og krikænder (Clausager 2001-2003). At en væsentlig større andel af pibeænder er nedlagt for lokkefugle på aftentræk i 2003/04 jagtsæsonen kan ikke umiddelbart forklares.

Af gråænder blev 8% nedlagt på opfløj, af pibe- og krikænder henholdsvis 1% og 7% (se Tabel 2). Den forholdsvis lave procentandel af gråænder, der blev nedlagt på opfløj, kan tolkes som et udtryk for, at langt hovedparten af de gråandevinger, der indsendes, stammer fra vilde fugle, da udsatte gråænder i langt højere grad nedlægges på opfløj. Af pibeand blev 7% skudt i forbindelse med kravlejagt, af grå- og krikand henholdsvis 7% og 1%.

4.2 Jagt på dykænder

Blandt dykænderne blev 57% af ederfuglene skudt fra motorbåd, 6% fra én-mands motorpram og 8% fra stor båd (fiskekutter), mens 16% blev skudt på morgentræk. Af de sidstnævnte blev 6% nedlagt fra skydepram (se Tabel 2). Af de ederfugle der blev nedlagt på morgentræk, blev 58% skudt for lokkefugle (se Tabel 3).

Blandt hvinænderne blev 82% af fuglene nedlagt ved morgentrækjagt, og heraf 53% fra skydepram (se Tabel 2). Næsten alle hvinænder (99%) skudt på morgentræk blev nedlagt for lokkefugle (se Tabel 3).

4.3 Jagt på andre arter

For gæs var morgentrækjagt den mest anvendte jagtform, og den bidrog med 63% af de nedlagte gæs, mens 19% blev nedlagt på aftentræk og 12% på dagtræk.

Af dobbeltbekkasin blev 39% nedlagt ved trækjagt med aften- og morgentræk (henholdsvis 17% og 13%) som de meste anvendte jagtformer (Tabel 4); 36% blev nedlagt på opfløj, 11% for stående/stødende hund, 10% ved trampejagt, 1% ved klapjagt og 3% tilfældigt ved anden form for jagt. Mere end halvdelen af bekkasinerne blev således nedlagt ved, at jæger eller hund lettede fuglene.

Der er til jagt på skovsneppe, som næsten udelukkende forekommer i skove og plantager, knyttet særlige jagtformer, først og fremmest jagt med stående/stødende hund. Denne jagtform blev ifølge de indsendte oplysninger anvendt til 65% af de nedlagte snipper (se Tabel 4), mens 24% blev skudt på klapjagt, 2% på opfløj, 4% ved trampejagt og 4% mere tilfældigt i forbindelse med anden jagt (skov- og fasanjagt). Jagtformen med brug af stående/stødende hund er overrepræsenteret i det indsendte materiale. En analyse af skovsneppejagten viser, at det kun er 20-30% af det samlede skovsneppeudbytte, der nedlægges for stående/stødende hund, mens de resterende 70-80% nedlægges mere tilfældigt på klapjagt samt i forbindelse med skov- og fasanjagt (Clausager 2000b).

Tabel 4. Procentvis fordeling af vinger fra nedlagte dobbeltbekkasin og skovsnipper på de hyppigst anvendte jagtformer i jagtsæsonen 2003/04. + angiver andel <0,5%.

Distribution (in %) of wings from common snipes and woodcocks on the most commonly used hunting methods during the 2003/04 hunting season. + indicates proportion <0.5%.

Jagtform <i>Hunting method</i>	Dobbeltbekkasin <i>Common snipe</i>	Skovsneppe <i>Woodcock</i>
Aftentræk <i>Evening flight</i>	17	1
Morgentræk <i>Early morning flight</i>	13	+
Dagtræk <i>Day flight</i>	9	+
På opfløj <i>Flushed birds</i>	36	2
Stående hund <i>Pointing dogs</i>	11	65
Trampejagt <i>Systematical search for birds</i>	10	4
Klapjagt <i>Battues</i>	1	24
Andet <i>Other methods</i>	3	4
Antal vinger <i>Number of wings</i>	444	618

Blandt mågerne blev 52% nedlagt på træk, 30% fra motorbåd eller -pram samt stor båd, og 17% på anden måde (bl.a. ved losseplads og tilfældigt (se Tabel 2).

5 Vurdering af jagtsæsonen 2003/04

Antallet af indkomne vinger er i høj grad afhængigt af jagtudbyttets størrelse af de enkelte arter. Generelt vil der blive indsendt flere vinger jo større udbyttet er, og færre jo mindre udbyttet er.

Antallet af indsendte vinger i jagtsæsonen 2003/04 steg med 8.744 og antallet af jægere med 198. Det gennemsnitlige antal indsendte vinger pr. jæger var 25, når de vinger, der blev indsendt af en enkelt vildthandler udelades, mod 24 vinger i den foregående jagtsæson.

Fremgangen i antal indsendte vinger kunne for de fleste arters vedkommende umiddelbart tolkes som et udtryk for større udbytter, men det gælder næppe i alle tilfælde, da også andre forhold påvirker antallet af indsendte vinger.

En faktor, som har stor betydning for antallet af indsendte vinger, er antallet af deltagende jægere. Dette steg som tidligere nævnt markant med 45% (198 jægere).

Aldersfordelingen blandt vingerne viste, at de fleste af de arter, hvoraf der indkom et tilstrækkeligt stort antal vinger til vurdering af yngleresultatet, havde en ynglesæson, der var dårligere end gennemsnittet for de foregående år. For ederfugl var yngleresultatet i 2003 på niveau med de dårligste i de 22 år vingeindsamlingen har været gennemført. Blandt de øvrige 'større' arter havde krik-, pibe- og hvinand samt skovsneppe og grågås en ynglesæson under middel. Omvendt havde grå-, spids- og sortand samt dobbeltbekkasin en ynglesæson over gennemsnittet for de foregående år.

Det er ikke kun yngleresultatet, der har betydning for udbyttets størrelse. Vejrforholdene spiller også ind. Det gælder såvel vindretning som vindstyrke, nedbør, sigtbarhed og temperatur.

Vejret i september 2003 var 'for godt til andejagt'; månedens gennemsnitstemperatur var 1,3°C over normalen, vindstyrken 10% lavere end gennemsnittet, nedbøren ca. det halve af normalen og solen skinnede 36% mere (DMI 2004). Der var ikke andetræksdage med rusk og regn, og derfor blev udbyttet i denne måned mindre end gennemsnittet for de foregående sæsoner.

Oktober måned var relativt kold med en middeltemperatur 2,2°C lavere end normalen, vindstyrken 27% lavere end gennemsnittet, nedbørmængden udgjorde 75% af normalen, men måneden havde til gengæld 67% flere solskinstimer end normalen (DMI 2004). De lave temperaturer satte gang i efterårstrækket og for svømmeænderne blev udbytteandelene i oktober væsentlig større end gennemsnittet for de foregående år.

November og december var begge varmere end normalt (DMI 2004), og det medførte, at svømmeænder, bekkasiner og skovsnepper blev længere i Danmark. Udbytteandelene i de to måneder var således større end gennemsnittet for de tidligere år.

Ved jagt på havet har vindstyrken betydning. På dage med meget blæsende vejr sejler havjægerne af sikkerhedsmæssige årsager ikke ud, selv om sigtbarheden kan være god. Blæsende vejr gør det tillige vanskeligt såvel at lokalisere fuglene som at afgive kvalificerede skud. Perioder med megen blæst vil derfor afskære jægerne fra at komme på havet, og udbyttet af de forskellige havfugle bliver dermed mindre. Vejret var i jagtsæsonen 2003/04 ikke mere blæsende end i de tre foregående sæsoner (DMI 2004). En del af stigningen i antallet af indsendte vinger fra ederfugle kan have været forårsaget af de relativt gode vejrforhold i februar; de procentvise andele af vinger fra denne måned var således væsentlig større end gennemsnittet for de tidligere jagtsæsoner (se Fig. 21).

Vindretningen påvirker også udbyttets størrelse, især for de arter der jages på havet. I jagtsæsonen 2003/04 forekom der ikke som i den foregående jagtsæson lange perioder med østlige vinde, som oftest giver ringe jagtsucces. I februar 2004 var andelen af dage med vestlige vinde dobbelt så stor som gennemsnittet for de tidligere år (DMI 2004).

Også sigtbarheden har betydning for havjagt. Dårlig sigt på grund af tåge og dis afholder jægerne fra at tage på havet dels af sikkerhedsmæssige grunde, dels fordi det er vanskeligt eller umuligt at lokalisere ænderne.

6 Jagtudbyttets størrelse

6.1 Jagtudbyttet i sæsonen 2002/03

Jagtudbyttet af de enkelte arter i samlegrupperne er beregnet som beskrevet side 19.

Udbyttet af gråand var i jagtsæsonen 2002/03 på i alt 592.100 fugle. Det var 6.800 (1%) flere end i jagtsæsonen 2001/02 (Tabel 5). Det stort set uændrede udbytte var forventet, idet yngleresultatet i 2001 og 2002 var næsten ens.

Det samlede jagtudbytte af 'Andre svømmeænder' faldt i 2002/03 med 20.300 (16%) i forhold til 2001/02-sæsonen til i alt 108.300 fugle (se Tabel 5). Nedgangen kan især tilskrives pibeand, for hvilken udbyttet gik tilbage med 44%, men arten havde også en dårlig ynglesæson i 2002. Også udbyttet af spidsand og skeand gik tilbage (med henholdsvis 28% og 33%). For krikand steg udbyttet med 7%, selv om denne art også havde en dårlig ynglesæson i 2002. For knarand og atlingand er udbytterne små og behæftet med usikkerhed, hvorfor det ikke kan afgøres, om de gik frem eller tilbage.

Udbyttet af ederfugl faldt med 1.000 (1%) til i alt 76.100 fugle i jagtsæsonen 2002/03 (se Tabel 5) til trods for at artens yngleresultat i 2002 var bedre end i 2001.

Det samlede udbytte af 'Andre dykænder' faldt i 2002/03 med 1.200 (4%) til 31.000 fugle (se Tabel 5). For hvinand var udbyttenedgangen på 32% markant, og må tilskrives artens yngleresultat i 2002, som var det dårligste i vingeindsamlingens 22-årige historie. Udbytterne af sortand, havlit og stor skallesluger steg med henholdsvis 46%, 180% og 46%. For de øvrige arter i gruppen var der antalsmæssigt tale om uændrede eller mindre ændringer i udbyttet i forhold til den foregående jagtsæson.

Udbyttet af blishøne i jagtsæsonen 2002/03 steg med 200 i forhold til jagtsæsonen 2001/02 (se Tabel 5).

Det samlede gåseudbytte steg med 2.500 (11%) til i alt 24.500 fugle i 2002/03 (se Tabel 5). Det er det største gåseudbytte, der er registreret i vildtudbyttestatistikens 62-årige historie. På grund af det lille antal indkomne gåsevinger har udbyttets størrelse af de enkelte arter ikke kunnet beregnes, men grågås udgør omkring to tredjedele af det samlede gåseudbytte.

Udbyttet af dobbeltbekkasin faldt med 2.000 (10%) til 17.200 fugle i 2002/03 (se Tabel 5). En del af nedgangen kan formodentlig tilskrives, at arten havde en dårligere ynglesæson i 2002 end i 2001, men også vejrmæssige forhold kan have påvirket udbyttets størrelse. Udbyttet af enkeltbekkasin var med 2.000 fugle uændret i forhold til jagtsæsonen 2001/02.

Udbyttet af skovsneppe i jagtsæsonen 2002/03 blev med 37.700 fugle (se Tabel 5) det tredje højeste i vildtudbyttestatistikens historie. Men

Table 5. Beregnede jagtudbytter for jagtsæsonerne 2001/02 og 2002/03 for de arter, der indgår i vingeundersøgelsen. Beregningen er foretaget på grundlag af data fra den officielle vildtudbyttestatistik og resultater opnået ved vingeindsamlingen. Udbyttetallene for 2001/02 er korrigeret i henhold til Asferg & Lindhard 2003.

Calculated bags in the 2001/02 and 2002/03 hunting seasons of the species included in the wing survey. The calculation is based on data from the official game bag record and results from the wing survey. The bag size for 2001/02 have been revised according to Asferg & Lindhard 2003.

Art	Species	Antal - Number	
		2001/2002	2002/2003
Gråand	<i>Mallard</i>	585.300	592.100
'Andre svømmeænder'	<i>Other dabbling ducks</i>	128.600	108.300
Spidsand	<i>Pintail</i>	6.900	5.000
Pibeand	<i>Wigeon</i>	50.800	28.600
Skeand	<i>Shoveler</i>	2.400	1.600
Krikand	<i>Teal</i>	67.700	72.300
Knarand	<i>Gadwall</i>	600	700
Atlingand	<i>Garganey</i>	200	100
Ederfugl	<i>Eider</i>	77.100	76.100
'Andre dykænder'	<i>Other diving ducks</i>	32.200	31.000
Sortand	<i>Common scoter</i>	2.800	4.100
Fløjlsand	<i>Velvet scoter</i>	1.800	1.600
Havlit	<i>Long-tailed duck</i>	1.500	4.200
Hvinand	<i>Goldeneye</i>	17.000	11.600
Taffeland	<i>Pochard</i>	1.300	1.500
Bjergand	<i>Scaup</i>	300	300
Troidand	<i>Tufted duck</i>	3.700	3.300
Stor skallesluger	<i>Goosander</i>	1.300	1.900
Toppet skallesluger	<i>Red-breasted merganser</i>	2.500	2.500
Blishøne	<i>Coot</i>	17.400	17.600
'Gæs'	<i>Geese</i>	22.000	24.500
Bekkasiner	<i>Snipes</i>	21.200	19.200
Dobbeltbekkasin	<i>Common snipe</i>	19.200	17.200
Enkeltbekkasin	<i>Jack snipe</i>	2.000	2.000
Skovsneppe	<i>Woodcock</i>	38.600	37.700
'Måger'	<i>Gulls</i>	28.900	28.400
Sølvmåge	<i>Herring gull</i>	18.900	19.200
Svartbag	<i>Great black-backed gull</i>	9.900	9.100
Sildemåge	<i>Lesser black-backed gull</i>	100	100

da udbyttet i den foregående jagtsæson var det hidtil næsthøjeste, faldt udbyttet reelt med 900 (2%) fugle i forhold til jagtsæsonen 2001/02. Det store udbytte kan ikke tilskrives en god ynglesæson, da artens yngleresultat i 2002 var det dårligste i de mere end 30 år, der er indsamlet vinger, men må snarere tilskrives vejrforholdene. Disse var jagtmæssigt rigtig gode i hovedtrækperioden fra omkring 20. oktober til midten af november, og mange sneppe forekom vidt udbredt i hele landet. Endvidere blev fuglene længe i Danmark, og flere kom til senere på

efteråret. Det medførte, at udbytteandelen i december blev en halv gang større end gennemsnittet af de foregående 17 år.

Udbyttet af måger i jagtsæsonen 2002/03 faldt i forhold til den foregående sæson med 500 (2%) til i alt 28.400 fugle (se Tabel 5). Udbyttet af sølvmåge var med 19.200 fugle størst efterfulgt af svartbag med 9.100 og sildemåge med 100.

6.2 Jagtudbyttets udvikling i de senere årtier

For jagtsæsonerne 1966/67-1975/76 blev jagtudbyttet af de enkelte arter (for svømmeænder først fra 1969) opgjort på grundlag af spørgebrevsanalyser (Joensen 1978). Siden 1982 har vingeundersøgelser dannet grundlag for beregning af udbyttestørrelserne af de enkelte arter. I den mellemliggende periode (1976-1981) er de årlige udbytter beregnet på grundlag af en kombination af gennemsnitsfordelinger fra Joensen (1978) og resultater opnået ved vingeundersøgelserne.

6.2.1 Svømmeænder

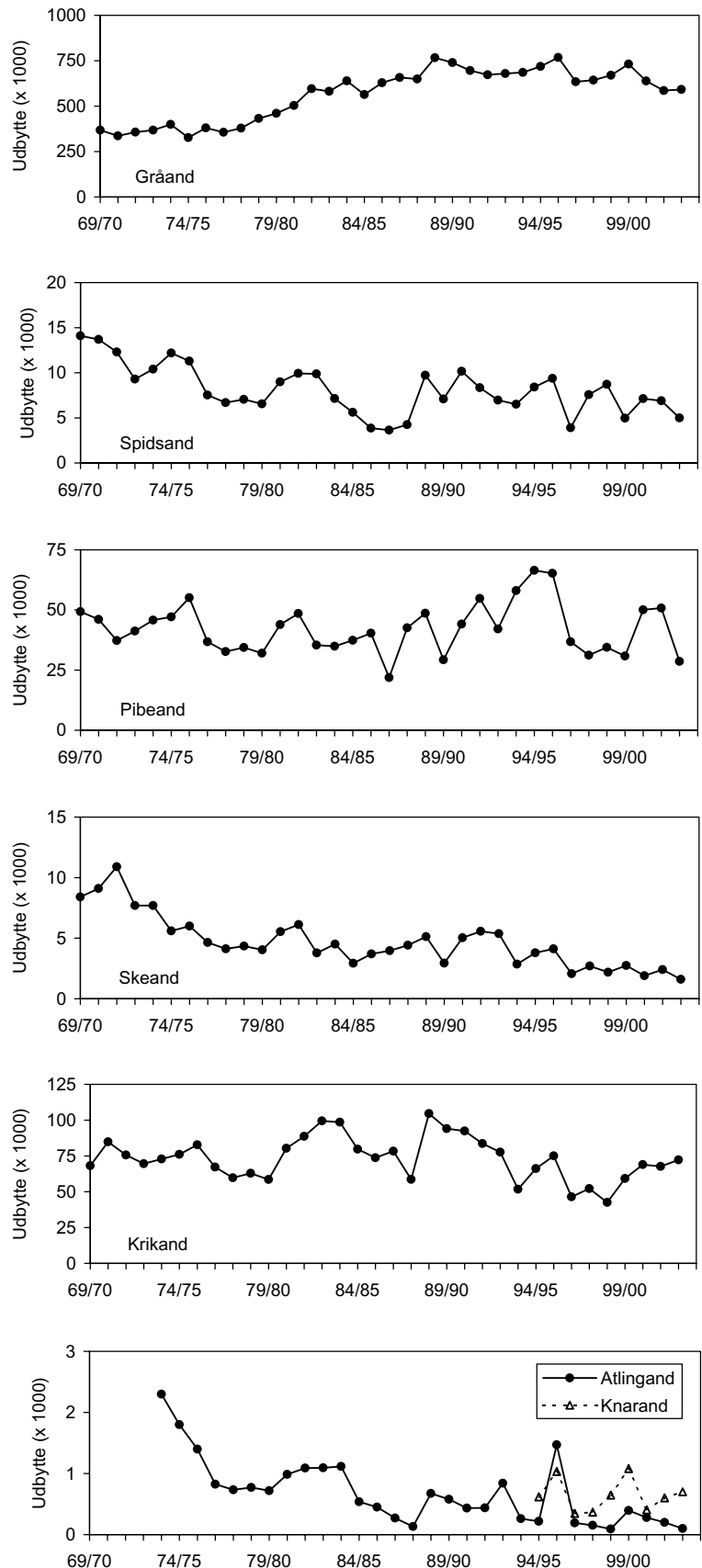
Blandt svømmeænderne har udbyttet af gråand, pibeand og krikand været stabilt eller stigende gennem perioden 1969-1995, men i 1996 faldt udbyttet af alle tre arter til et markant lavere niveau (Fig. 54). Udbyttet af gråand steg de følgende tre år og nåede i 1999 næsten niveauet fra før 1996, men i 2000 faldt udbyttet igen til 1996-niveauet. I 2001 skete der yderligere et fald efterfulgt af en mindre stigning i 2002. Udbyttet af krikand har de seneste tre år været på niveau med udbyttet før 1996, mens udbyttet af pibeand i 2002 blev næsten halveret i forhold til de to foregående år. Udbyttet af spidsand, skeand og atlingand har været faldende gennem hele perioden 1969-2002, mest udtalt for skeand af hvilken udbyttet de seneste syv år kun har udgjort $\frac{1}{4}$ af udbyttet fra omkring 1970. Udbyttet af atlingand er faldet på tilsvarende måde som skeandens. Udbyttet af knarand er beregnet siden jagtsæsonen 1994/95, hvor der blev indført jagttid på arten, og det har varieret fra 300 til 1.100 fugle.

6.2.2 Dykænder

Blandt dykænderne har de årlige udbytter i perioden 1966/67-2001/02 været faldende for alle arter (Fig. 55). Mest markant har udbyttenedgangen været for troidand, som i begyndelsen af perioden blev nedlagt i antal af 30.000-40.000 fugle, men hvoraf der i 2002/03 kun blev nedlagt 3.300 fugle. Også for ederfugl, sortand, fløjlsand, havlit, taffeland, bjergand og stor skallesluger er udbyttet faldet betydeligt gennem perioden, mens tilbagegangen i udbyttet af toppet skallesluger har været mindre. For hvinand var udbyttet indtil midt i 1990erne svagt faldende, hvorefter det begyndte at stige. I jagtsæsonen 2002/03 faldt udbyttet af hvinænder til det laveste i de mere end 35 år, udbyttet har været opgjort. Det lille udbytte i jagtsæsonen 2002/03 kan hænge sammen med

Figur 54. Jagtudbytte af svømmeandearterne gråand, spidsand, pibeand, skeand og krikand i jagtsæsonerne 1969/70-2002/03, for atlingand i perioden 1973/74-2002/03 og for knarand i jagtsæsonerne 1994/95-2002/03.

Annual bag of the dabbling duck species mallard, pintail, wigeon, shoveler and teal during the hunting seasons 1969/70-2002/03, for garganey during 1973/74-2002/03 and for gadwall during the hunting seasons 1994/95-2002/03.

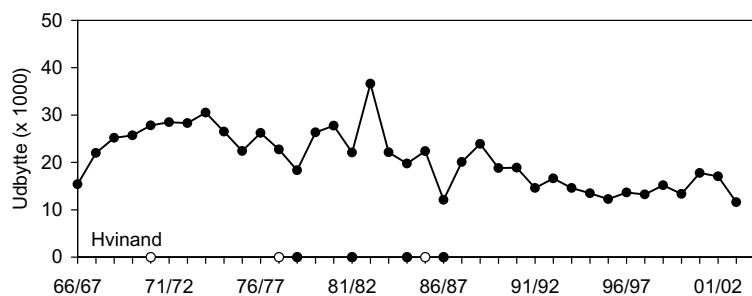
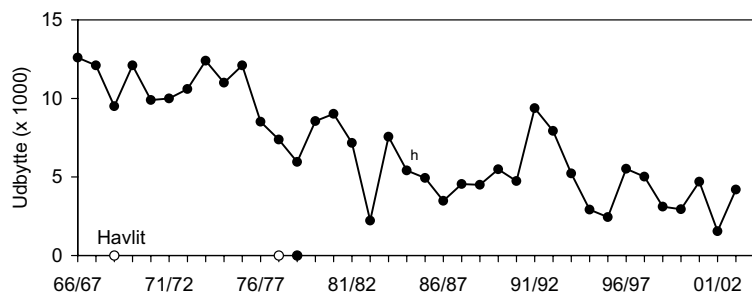
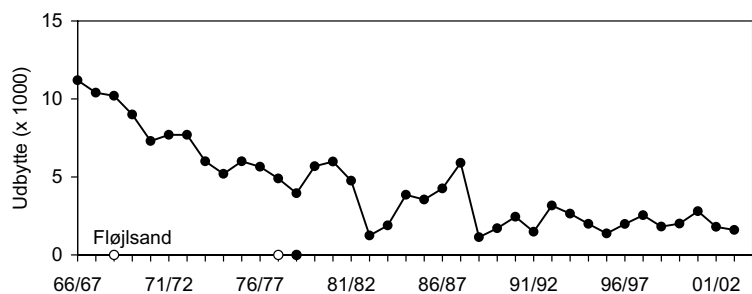
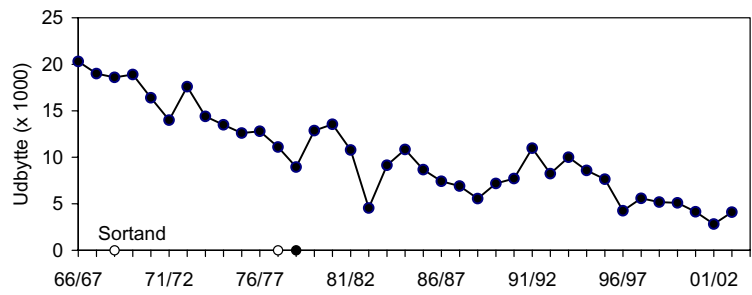
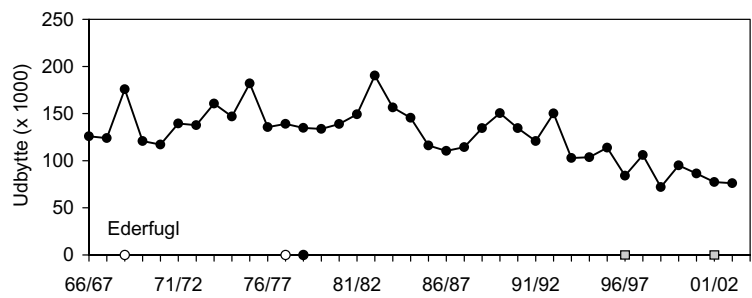

hvinandens yngleresultat i 2002, som var det dårligste i de 22 år, vingeindsamlingen har fundet sted.

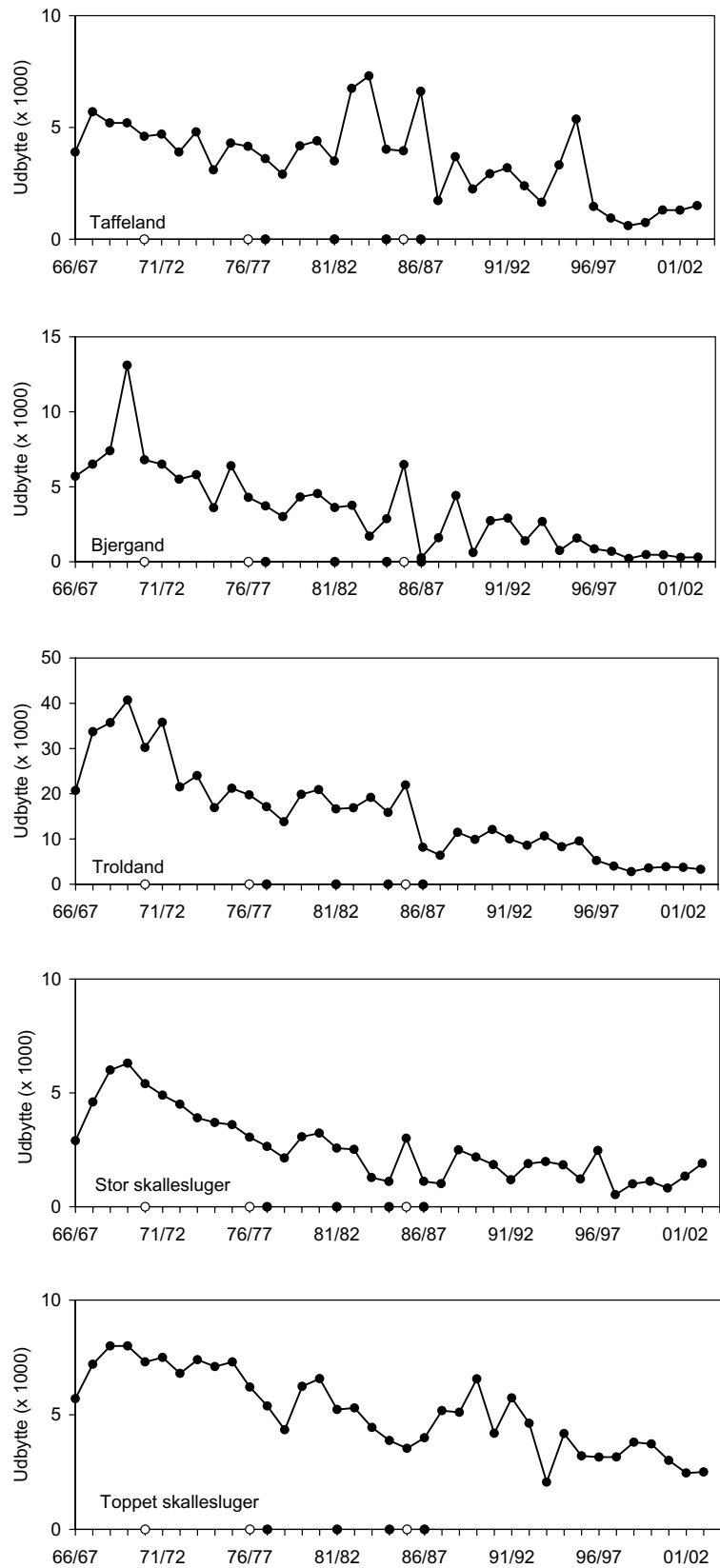
Figur 55. Jagtudbytte af dykandearterne ederfugl, sortand, fløjsand, havlit, hvinand, taffeland, bjergand, troldand, stor skallesluger og toppet skallesluger i jagtsæsonerne 1966/67-2002/03. Jagtsæsoner med længerevarende særfredninger på grund af isvintre er markeret med sorte pletter på delfigurerens x-akse, mens sæsoner med kortvarige særfredninger er angivet med åbne cirkler. Ederfugl var særfredet i det sydvestlige Kattegat i perioden 1. oktober - 15. november 1996 og i 2001 på grund af sygdom i den lokale ynglebestand. I 2001 omfattede særfredningen også Isefjorden (□).

Annual bag of the diving duck species eider, common scoter, velvet scoter, long-tailed duck, goldeneye, pochard, scaup, tufted duck, goosander and red-breasted merganser during the hunting seasons 1966/67-2002/03. Hunting seasons with longer periods of special protection due to severe winter conditions are marked with black dots at the bottom line, seasons with shorter periods of protection are indicated with open circles. The eider was regionally protected in the southwestern parts of the Kattegat during 1 October - 15 November 1996 and in 2001 due to disease in the local breeding population. In 2001 the protection also included Isefjorden (□).

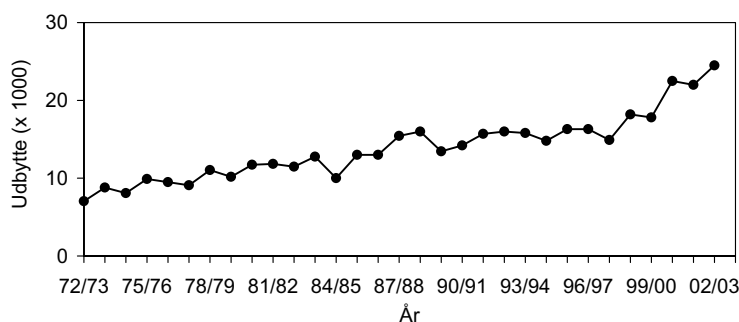

Nedgangen i jagtudbyttet har for de fleste arters vedkommende været forårsaget af en række forhold, der bl.a. omfatter indskrænkninger i selve jagtudøvelsen, ændringer i jagttraditioner og ændringer i bestandsstørrelser af de enkelte arter. Den seneste opgørelse af vinterbestand-

Figur 55. Fortsat.
Continued.

ene i Danmark fra januar-marts 2000 viser, at flere af dykandearterne forekommer i mindre antal end tidligere. For ederfugl synes der at være tale om en nedgang i den overvintrende bestand til ca. det halve af, hvad bestanden var for 10 år siden (Desholm et al. 2002, S. Pihl, pers. komm.). For de øvrige arter er der også registreret nedgange eller mu-

Figur 56. Årligt jagtudbytte af gæs i jagtsæsonerne 1972/73-2002/03.

Annual bag of geese during the hunting seasons 1972/73-2002/03.

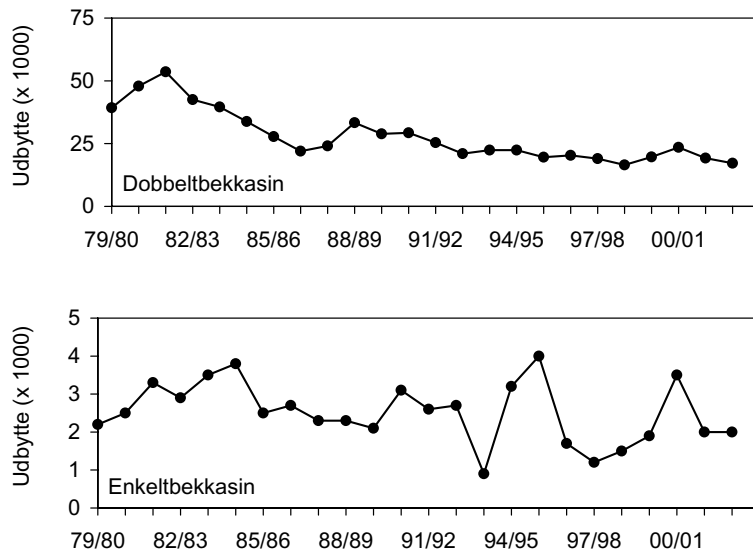
lige nedgange i vinterbestandene, men om det blot skyldes ændringer i den geografiske vinterudbredelse eller om der er tale om reelle nedgange er uvist.

6.2.3 Gæs

Gåseudbyttet har været jævnt stigende siden 1972, men de seneste fem år har stigningen taget til i fart og i jagtsæsonen 2002/03 var udbyttet det hidtil størst registrerede (Fig. 56). Såvel på landsplan som på amtsniveau udgør grågås størstedelen af udbyttet, mens der er store regionale forskelle i sammensætningen af den resterende del af gåseudbyttet. Mens kortnæbbet gås udelukkende nedlægges i de vest- og nordjyske amter (Sønderjylland, Ribe, Ringkøbing, Viborg og Nordjylland), så nedlægges sædgås og Canadagås overvejende i Storstrøms og Vestsjællands amter. I de senere år har der været en tendens til at et stigende antal Canadagæs er blevet nedlagt i Jylland (især Viborg og Nordjyllands amter). Fremgangen i gåseudbyttet må ses på baggrund af, at de bestande, der forekommer i Danmark i jagtsæsonen, alle har været stabile eller i fremgang de senere årtier (Madsen et al. 1999).

6.2.4 Bekkasiner

Udbyttet af bekkasiner udgøres hovedsageligt af dobbeltbekkasin, der tegner sig for ca. 90%. Det samlede bekkasinudbytte har været faldende siden først i 1970erne fra omkring 75.000 fugle til omkring 25.000 midt i 1980erne og yderligere til omkring 20.000 midt i 1990erne, og det har ligget på dette niveau siden. Nedgangen i udbyttet har især været forårsaget af en nedgang i udbyttet af dobbeltbekkasin, mens udbyttet af enkeltbekkasin har været nogenlunde konstant gennem perioden. Udbyttenedgangen af dobbeltbekkasin skyldes bl.a. tilbagegang i de bestande, der passerer Danmark på deres træk. Endvidere har afvanding af vådområder i Danmark medført færre egnede opholdssteder for dobbeltbekkasiner under træk. Endelig er jagtens begyndelse blevet udskudt til 1. september, og da artens efterårstræk allerede indledes i slutningen af juli, er mange fugle trukket videre, når jagten starter. Disse forhold har betydet en faldende interesse for bekkasinjagt, især på Øerne,

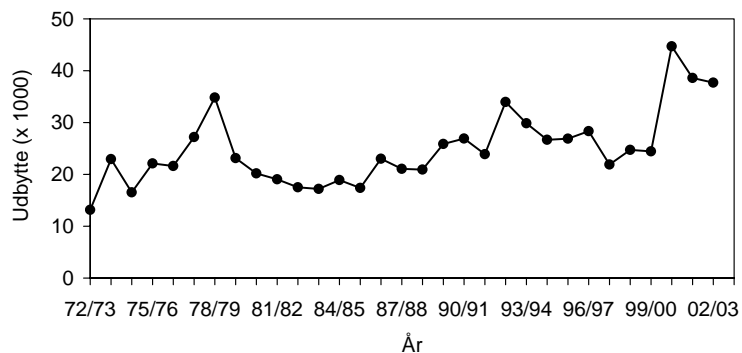
Figur 57. Årligt jagtudbytte af dobbeltbekkasin og enkeltbekkasin i jagtsæsonerne 1979/80-2002/03.
 Annual bag of common and Jack snipe during the hunting seasons 1979/80-2002/03.

hvor andelen af det samlede udbytte er faldet fra at udgøre 25% omkring 1970 til ca. 10% i dag.

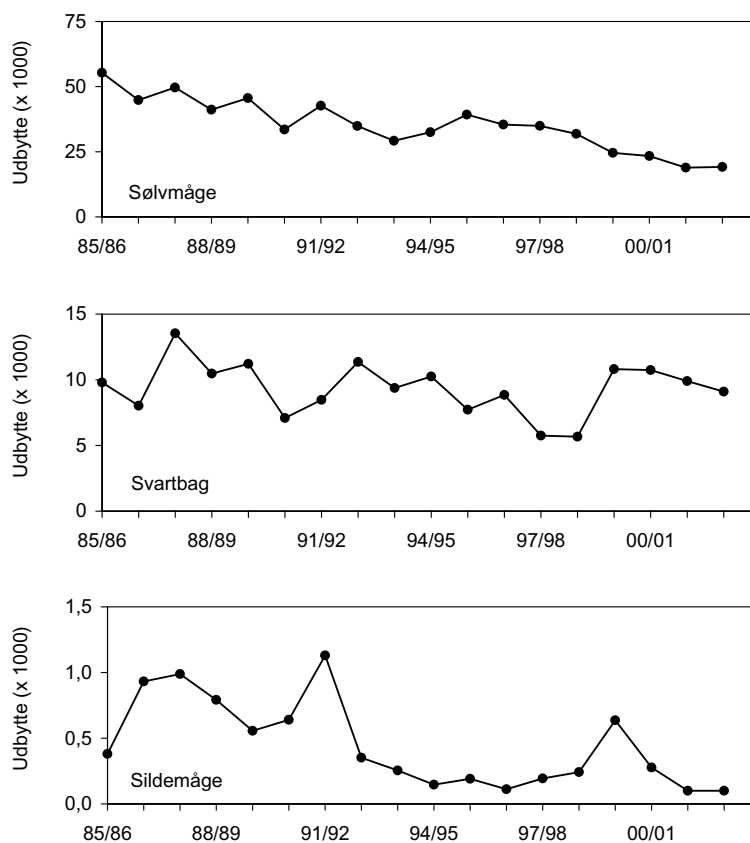
Enkeltbekkasin forekommer langt mere fåtalligt end dobbeltbekkasin på træk gennem Danmark. Til gengæld ligger denne arts trækperiode så sent, at udskydelse af jagtens begyndelse ikke har haft indvirkning på udbyttets størrelse af enkeltbekkasin. Der nedlægges årligt i størrelsesordenen 2.000-3.000 enkeltbekkasiner, og udbyttet synes trods udsving at have været nogenlunde konstant siden 1979 (Fig. 57).

6.2.5 Skovsneppe

Udbyttet af skovsneppe har siden 1972, hvor jagt om foråret blev forbudt, trods udsving været svagt stigende, og i 2000, 2001 og 2002 blev de hidtil største udbytter registreret (Fig. 58).

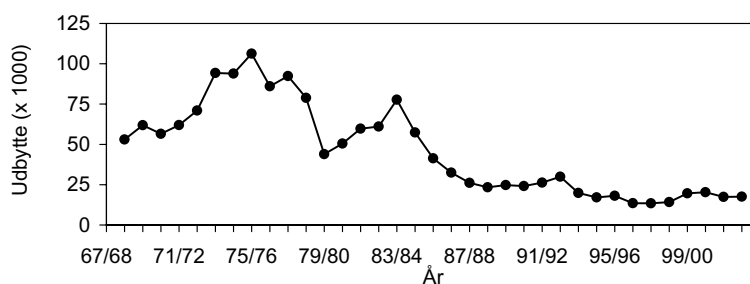
Figur 58. Årligt jagtudbytte af skovsneppe i jagtsæsonerne 1972/73-2002/03.
 Annual bag of woodcock during the hunting seasons 1972/73-2002/03.

Figur 59. Årligt jagtudbytte af sølvmåge, svartbag og sildemåge i jagtsæsonerne 1985/86-2002/03.
Annual bag of herring gull, greater black-backed gull and lesser black-backed gull during the hunting seasons 1985/86-2002/03.

6.2.6 Måger

Mågeudbyttet har været faldende siden midten af 1970'erne, hvor det udgjorde mere end 200.000 fugle. Siden 1994 har hættemåge og stormmåge været fredet. Indsamling af mågevinger påbegyndtes i 1985, hvorfor der kun foreligger udbyttetotal af de enkelte arter siden dette år. Det samlede mågeudbytte har de seneste tre år været på knap 30.000 fugle om året. Udbyttet af sølvmåge er blevet mere end halveret i perioden 1985-2002, mens udbyttet af svartbag har været nogenlunde konstant (Fig. 59). Udbyttet af sildemåge har igennem hele perioden været lille, og dets størrelse er behæftet med stor usikkerhed, da der årligt kun indsendes færre end 10 vinger af denne art.

Figur 60. Årligt jagtudbytte af bluishøns i jagtsæsonerne 1968/69-2002/03.
Annual bag of coot during the hunting seasons 1968/69-2002/03.

6.2.7 Blishøne

Jagtudbyttet af blishøne var i 1970erne næsten 100.000 fugle, men det er op gennem 1990erne og begyndelsen af 2000-tallet faldet til et niveau på 15.000-20.000 (Fig. 60). Nedgangen i jagtudbyttet synes at være forbundet med indførelse af forbud mod motorbådsjagt i en række fjorde og vige samt en generelt aftagende interesse blandt jægere for arten som jagtobjekt.

7 Referencer

- Asferg, T. (2004): Vildtudbyttet i jagtsæsonen 2002/2003. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU nr. 491, 24 sider.
- Asferg, T. & Lindhard, B.J. (2003): Korrektion for manglende indberetninger til vildtudbyttestatistikken. Danmarks Miljøundersøgelser. 28 s. - Faglig rapport fra DMU, nr. 473. <http://faglige-rapporter.dmu.dk>.
- Clausager, I. (1987): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1986/87 i Danmark. Wing survey from the Hunting Season 1986/87 in Denmark. - Rapport nr. 13 fra Vildtbiologisk Station. Landbrugsministeriets Vildtforvaltning, 31 sider.
- Clausager, I. (1988): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1987/88 i Danmark. Wing survey from the Hunting Season 1987/88 in Denmark. - Rapport fra Vildtbiologisk Station. Landbrugsministeriets Vildtforvaltning, 32 sider.
- Clausager, I. (1989): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1988/89 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1988/89 in Denmark. - Rapport fra Vildtbiologisk Station. Landbrugsministeriets Vildtforvaltning, 39 sider.
- Clausager, I. (1990): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1989/90 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1989/90 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 1, 39 sider.
- Clausager, I. (1991): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1990/91 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1990/91 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 31, 58 sider.
- Clausager, I. (1992): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1991/92 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1991/92 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 58, 53 sider.
- Clausager, I. (1993): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1992/93 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1992/93 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 85, 58 sider.
- Clausager, I. (1994): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1993/94 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1993/94 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 115, 52 sider.
- Clausager, I. (1995): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1994/95 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1994/95 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 137, 44 sider.
- Clausager, I. (1996): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1995/96 i Danmark. Wing Survey from the 1995/96 Hunting Season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 168, 41 sider.
- Clausager, I. (1997): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1996/97 i Danmark. Wing Survey from the 1996/97 Hunting Season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 201, 45 sider.
- Clausager, I. (1998): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1997/98 i Danmark. Wing Survey from the 1997/98 Hunting Season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 242, 51 sider.
- Clausager, I. (1999): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1998/99 i Danmark. Wing Survey from the 1998/99 Hunting Season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 282, 48 sider.
- Clausager, I. (2000a): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1999/2000 i Danmark. Wing Survey from the 1999/2000 Hunting Season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 324, 50 sider.
- Clausager, I. (2000b): Woodcock Hunting in Denmark. - In: Kalchreuter, H. (Ed.); Proceedings from the Fifth European Woodcock and Snipe Work-

- shop; An International Symposium of the Wetlands International Woodcock and Snipe Specialist Group, 3-5 May 1998. Wetlands International Global Series No. 4, International Wader Studies 11, Wageningen, The Netherlands, pp. 28-33.
- Clausager, I. (2001): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2000/01 i Danmark. Wing Survey from the 2000/01 Hunting Season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 364, 55 sider.
- Clausager, I. (2002): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2001/02 i Danmark. Wing Survey from the 2001/02 Hunting Season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 403, 64 sider.
- Clausager, I. (2003): Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2002/03 i Danmark. Wing Survey from the 2002/03 Hunting Season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 452. 66 sider.
- Desholm, M., Christensen, T.K., Scheiffarth, G., Hario, M., Andersson, Å., Ens, B., Camphuysen, C.J., Nilsson, L., Waltho, C.M., Lorentsen, S.H., Kuresoo, A., Kats, R.K.H., Fleet, D.M. & Fox, A.D. (2002): Status of the Baltic/Wadden Sea population of the Common Eider *Somateria m. mollissima*. - *Wildfowl* 53: 167-203.
- DMI 2004: DK-Vejr: Månedsberegninger Oktober 2000 – Februar 2004. Website: www.dmi.dk.
- Joensen, A.H. (1978): Statistics of Duck Hunting in Denmark 1966-1976. - *Danish Review of Game Biology*, 10(7): 1-20.
- Madsen, J., Cracknell, G. & Fox, A.D. (Eds.) (1999): Goose populations of Western Palearctic. A review of status and distribution. - Wetlands International Publ. No. 48. Wetlands International, Wageningen, The Netherlands. National Environmental Research Institute, Rønde, Denmark, 344 sider.

Danmarks Miljøundersøgelser

Danmarks Miljøundersøgelser - DMU - er en forskningsinstitution i Miljøministeriet. DMU's opgaver omfatter forskning, overvågning og faglig rådgivning indenfor natur og miljø.

Henvendelser kan rettes til:

URL: <http://www.dmu.dk>

Danmarks Miljøundersøgelser
Frederiksborgvej 399
Postboks 358
4000 Roskilde
Tlf.: 46 30 12 00
Fax: 46 30 11 14

*Direktion
Personale- og Økonomisekretariat
Forsknings, Overvågnings- og Rådgivningssekretariat
Afd. for Systemanalyse
Afd. for Atmosfærisk Miljø
Afd. for Marin Økologi
Afd. for Miljøkemi og Mikrobiologi
Afd. for Arktisk Miljø*

Danmarks Miljøundersøgelser
Vejløvej 25
Postboks 314
8600 Silkeborg
Tlf.: 89 20 14 00
Fax: 89 20 14 14

*Forsknings, Overvågnings- og Rådgivningssekretariat
Afd. for Marin Økologi
Afd. for Terrestrisk Økologi
Afd. for Ferskvandsøkologi*

Danmarks Miljøundersøgelser
Grenåvej 12-14, Kalø
8410 Rønde
Tlf.: 89 20 17 00
Fax: 89 20 15 15

*Afd. for Vildtbiologi og Biodiversitet
Afd. for Systemanalyse*

Publikationer:

DMU udgiver populærfaglige bøger ("MiljøBiblioteket"), faglige rapporter, tekniske anvisninger, samt års-rapporter. Et katalog over DMU's aktuelle forsknings- og udviklingsprojekter er tilgængeligt via World Wide Web. I årsrapporten findes en oversigt over det pågældende års publikationer.

Faglige rapporter fra DMU/NERI Technical Reports

2003

- Nr. 468: Landovervågningsoplande 2002. NOVA 2003. Af Grant, R. et al. 131 s. (elektronisk)
- Nr. 469: Søer 2002. NOVA 2003. Af Jensen, J.P. et al. 63 s. (elektronisk)
- Nr. 470: Vandløb 2002. NOVA 2003. Af Bøgestrand, J. (red.) 76 s. (elektronisk)
- Nr. 471: Vandmiljø 2003. Tilstand og udvikling - faglig sammenfatning. Af Andersen, J.M. et al. 157 s., 100,00 kr.
- Nr. 472: Overvågning af Vandmiljøplan II - Vådområder 2003. Af Hoffmann, C.C. et al. 83 s. (elektronisk)
- Nr. 473: Korrektion for manglende indberetninger til vildtudbyttestatistikken. Af Asferg, T. & Lindhard, B.J. 28 s. (elektronisk)
- Nr. 474: Miljøundersøgelser ved Mestervig 2001. Af Aastrup, P., Tamsfort, M. & Asmund, G. 47 s. (elektronisk)
- Nr. 475: Vandrammedirektivet og danske søer. Del 1: Søtyper, referencetilstand og økologiske kvalitetsklasser. Af Søndergaard, M. (red.) et al. 140 s. (elektronisk)
- Nr. 476: Vandrammedirektivet og danske søer. Del 2: Palæoøkologiske undersøgelser. Af Amsinck, S.L. et al. 118 s. (elektronisk)
- Nr. 477: Emissions of Greenhouse Gasses and Long-Range Transboundary Air Pollution in the Faroe Islands 1990-2001. By Lastein, L. & Winther, M. 59 pp. (electronic)
- Nr. 478: Evaluering af Københavns Amts prioriteringssystem. Stofspecifik prioritering af punktkilder. Af Jensen, T.S. & Sørensen, P.B. 79 s. (elektronisk)
- Nr. 479: Order Theory in Environmental Sciences. Integrative approaches. The 5th workshop - held at the National Environmental Research Institute (NERI), Roskilde, Denmark, November 2002. By Sørensen, P.B. et al. 159 pp. (electronic)
- Nr. 480: Danske søer - fosfortilførsel og opfyldelse af målsætninger. VMP III, Fase II. Af Søndergaard, M. et al. 37 s. (elektronisk)
- Nr. 481: Polybrominated Diphenyl Ethers (PBDEs) in Sewage Sludge and Wastewater. Method Development and validation. By Christensen, J.H. et al. 28 pp. (electronic)

2004

- Nr. 482: Background Studies in Nuussuaq and Disko, West Greenland. By Boertmann, D. (ed.) 57 pp. (electronic)
- Nr. 483: A Model Set-Up for an Oxygen and Nutrient Flux Model for Århus Bay (Denmark). By Fossing, H. et al. 65 pp., 100,00 DDK.
- Nr. 484: Satellitsporing af marsvin i danske og tilstødende farvande. Af Teilmann, J. et al. 86 s. (elektronisk)
- Nr. 485: Odense Fjord. Scenarier for reduktion af næringsstoffer. Af Nielsen, K. et al. 274 s. (elektronisk)
- Nr. 486: Dioxin in Danish Soil. A Field Study of Selected Urban and Rural Locations. The Danish Dioxin Monitoring Programme I. By Vikelsøe, J. (electronic)
- Nr. 487: Effekt på akvatiske miljøer af randzoner langs målsatte vandløb. Pesticidhandlingsplan II. Af Ravn, H.W. & Friberg, N. 43 s. (elektronisk)
- Nr. 488: Tools to assess the conservation status of marine habitats in special areas of conservation. Phase 1: Identification of potential indicators and available data. By Dahl, K. et al. 94 pp., 100,00 DKK
- Nr. 489: Overvågning af bæver Castor fiber i Flynder å, 1999-2003. Af Elmeros, M., Berthelsen, J.P. & Madsen, A.B. 92 s. (elektronisk)
- Nr. 490: Reservatnetværk for trækkende vandfugle. En gennemgang af udvalgte arters antal og fordeling i Danmark 1994-2001. Af Clausen, P. et al. 142 s., 150,00 kr.
- Nr. 491: Vildtudbyttet i Danmark i jagtsæsonen 2002/2003. Af Asferg, T. 24 s. (elektronisk)
- Nr. 492: Contaminants in the traditional Greenland diet. By Johansen, P. et al. 72 pp. (electronic)
- Nr. 493: Environmental Oil Spill Sensitivity Atlas for the South Greenland Coastal Zone. By Mosbech, A. et al. 611 pp. (electronic)
- Nr. 494: Environmental Oil Spill Sensitivity Atlas for the West Greenland (68°-72° N) Coastal Zone. By Mosbech, A. et al. 798 pp. (electronic)
- Nr. 495: NOVANA. Det nationale program for overvågning af vandmiljøet og naturen. Programbeskrivelse - del 1. Af Danmarks Miljøundersøgelser. 45 s., 60,00 kr.
- Nr. 496: Velfærdsøkonomiske forvriddingsomkostninger ved finansiering af offentlige projekter. Af Møller, F. & Jensen, D.B. 136 s. (elektronisk)
- Nr. 497: Air Quality Monitoring Programme. Annual Summary for 2003. By Kemp, K. & Palmgren, F. 36 pp. (electronic)
- Nr. 498: Analyse af højt NO₂ niveau i København og prognose for 2010. Af Berkowicz, R. et al. 30 s. (elektronisk)
- Nr. 499: Anvendelse af Vandrammedirektivet i danske vandløb. Af Baattrup-Pedersen, A. et al. 145 s. (elektronisk)
- Nr. 500: Aquatic Environment 2003. State and Trends - technical summary. By Andersen, J.M. et al. 50 pp., 100,00 DDK
- Nr. 501: EUDANA - EUtrofieri af Dansk Natur. Videnbehov, modeller og perspektiver. Af Bak, J.L. & Ejrnæs, R. 49 s. (elektronisk)
- Nr. 502: Samfundsøkonomiske analyser af ammoniakbufferzoner. Udredning for Skov- og Naturstyrelsen. Af Schou, J.S., Gyldenkerne, S. & Bak, J.L. 36 s. (elektronisk)

[Tom side]

Af i alt 19.192 vinger som 639 jægere indsendte fra jagtsæsonen 2003/04 til DMU, Kalø, kom 11.843 fra svømmeænder, 3.637 fra dykænder, 190 fra blishøns, 1.934 fra gæs, 1.347 fra vadefugle og 241 fra måger. På grundlag af de indsendte vinger redegøres for den geografiske og tidsmæssige fordeling af jagtudbyttet af de enkelte arter, udbyttets alders- og kønsmæssige sammensætning, anvendte jagtformer samt udbyttets størrelse og udvikling gennem de seneste årtier.

For de undersøgte arter var ynglesæsonen i 2003 over middel for gråand, spidsand, sortand og dobbeltbekkasin, mens den var under middel for krikand, pibeand, ederfugl, hvinand, grågås og skovsneppe. For ederfugl var yngleresultatet i 2003 på niveau med de dårligste ynglesæsoner i de 22 år, vingeindsamlingen har været udført. Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viste, at næsten alle arter blev nedlagt senere i jagtsæsonen end sædvanligt.

Blandt svømmeænderne blev hovedparten af fuglene nedlagt på trækjagt, især under aften- og morgentræk. Lokkefugle anvendtes overvejende i forbindelse med morgentrækjagt; således blev 70% af de pibeænder, der blev skudt på morgentrækjagt, nedlagt ved brug af lokkefugle, mens andelen ved aftenrækjagt var 36%.

Blandt dykandearterne blev 97% af de nedlagte hvinænder skudt på træk, og morgentrækjagt var med 82% den dominerende jagtform. Af ederfugle blev 19% skudt på træk og 71% ved jagt fra motorbåd eller -pram.

Blandt dobbeltbekkasiner blev 39% nedlagt i forbindelse med trækjagt, og 57% ved at jæger eller hund lettede fuglene. Af skovsnepperne blev næsten hver fjerde nedlagt på klapjagter.

Blandt svømmeænderne har jagtudbyttet af gråand været stigende op til omkring 1990, hvorefter det stabiliseredes, men i de seneste år er der sket en mindre tilbagegang. For pibeand og krikand har udbyttet været nogenlunde stabilt, for spidsand svagt faldende, og for skeand og atlingand er det halveret gennem de seneste tre årtier. For alle arter af dykænder har de årlige udbytter det seneste tre et halvt årti været faldende. Det samme gælder for udbytterne af måger, bekkasiner og blishøns, mens jagtudbyttet af gæs og skovsneppe har været stigende i de seneste tre årtier.